

AASTAD 1999–2002: VALDKONNA KRIITILINE ARENGUFAAS

Perioodi raamid ja peamised arengutendentsid

Alguse tähised. Reklaamist loobumise kokkuleppe katkestamine (3. mail 1999) ja ETV naasmine reklaamiturule. ETV sisekriisi algus.

Lõpu tähised. Eelduste loomine ringhäälingu stabiliseerimiseks: konsensusliku kokkuleppe sõlmimine kultuuriministeeriumi, ringhäälingunõukogu, Ringhäälingute Liidu ja Eesti Teletootjate Liidu vahel 30. apr 2001 reklaami, otsepakkumise ja sponsorluse lõpetamisest avalikus ringhäälingus ja erakanalite tegevuslubade maksustamisest avaliku ringhäälingu kasuks ning sellele leppele põhinenud muudatuste tegemine ringhäälinguseaduses (19. dets 2001). ETV lahkumine reklaamiturult 1. juulist 2002, „Eesti Raadio ja Eesti Televisiooni arengukava aastateks 2003–2005” vastuvõtmine Riigikogus (18. juuni 2002).

Peamised arengutendentsid

ETV naasmine reklaamiturule tähendas ühe arenguloo-gika lõppu. Algas nelja telekanali meeletu konkurentsispiraal tulude pärast langeval turul ja varasema kiire juurdekasvutempo kaotanud majandusoludes. Samas kuhjusid negatiivsed tendentsid ETVs. Programmi ületootmise ja ülekulutamise tulemusel oli ETV juba 1998. a lõpuks suures **kahjumis**. Seda süvendas vastuolude ilmnemine juhtimises ja **organisatsioonilise kriisi** teke. Majanduslangus sundis Riigikogu 1999. a vastu võtma negatiivse lisaelarve, muuhulgas vähendati ETV toetust 4%. Tagasitulek reklaamiturule ebaõnnestus. **ETV finantskriis** muutus paratamatuks. ETV jõudis praktiliselt **pankrotiseisu** – 1999. a kahjum oli 35 milj krooni, rahalised kohustused aga veel ligi kaks korda suuremad (lisatabel 3).

Ka erakanalites oli saatemahtude kiire paisutamise ja omatoodangu ülemäärase suurendamise loomulikuks tagajärjeks majanduskahjumite kasv (joonised 11 ja 13). Eetriaia müügi taastamine ETVs ja reklaamiturul enam

kui 20%line langus (joonis 14, lisatabel 3) mõjus karmilt. Kriitilisse seisu jõudnud ETV tagasilöökide foonil suutsid erakanalid hanke- ja meelelahutusliku programmi toel ja sihtauditooriumite maitse-eelistusi täpsemalt arvestades oma osakaalu vaatatajajas ETV-le lähendada (joonised 17 ja 18), TV 3 edestas ETVd kindlalt juba 2000/2001 telehooajast alates.

Siiski oli see spurt **ummikusse**. 1999–2000 jõudis telesektori kui süsteemi arenguprotsess kriitilisse faasi (**sektori kogukahjum ületas 1999. aastal 130 milj krooni**), kus valdkonnas seni lahendamata probleemid kvalitaatiivselt teravnesid. Selleks oli mitu põhjust.

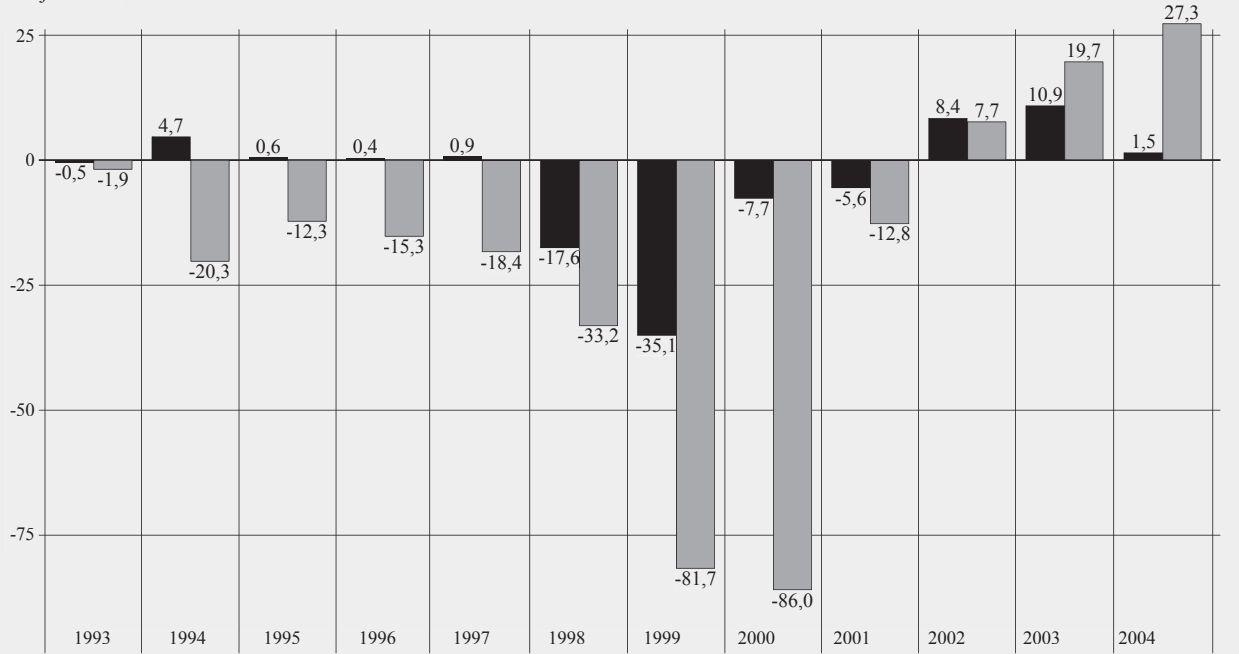
- Puudusid valdkonda stabiliseerivad ringhäälingupoliitilised lahendused. Elu näitas, et vaid kanalite omavahelise kokkuleppe teel ei saa lahendada ringhäälinguehituse põhimõttelisi küsimusi.
- Nelja telekanali arendamiseks oli Eestis ressursse liiga vähe ja üha selgemaks sai, et mingid lülid selles ketis pidid paratamatult järele andma või katkema.
- Tihe ja pingeline konkurents tingis rabelemist ja ülepingutamist, uue ringhäälingukorralduse ülesehitamises ja intensiivses kanalite kujunemise protsessis ei leitud kuigi kiiresti otstarbekaid organisatsioonilisi, majanduslikke ja programmalaseid lahendusi.
- Lõpuks avaldas kogu telesektori arengule negatiivset mõju avaliku ringhäälingu jätkuv ebastabiilsus, mida võimendas asjaolu, et viimaste aastate organisatsiooni- ning programmiarendust ei tehtud ETVs enam kooskõlas reaalsete majanduslike võimalustega.

Konkreetsemalt iseloomustavad ummikseisu järgmised asjaolud:

- valitsuse ja Riigikogu korduvad katsed saavutada ringhäälingut stabiliseeriv finantslahendus ringhäälinguseaduse muutmise kaudu ebaõnnestusid;
- Eesti majanduse langusperiood tõi kaasa telesektori tulude märgatava languse, mis võimendas ja teravdas probleeme;
- omatoodangu mahu ülemäärane suurendamine konkurentsi survele tõi kaasa kanalite majanduskahjumi hüppelise kasvu;

Joonis 13. ETV ja eratelekanalite majandustulemused 1993–2004

Milj krooni

■ ETV ■ Eratelekanalid

Allikad: ETV; autori arvutused statistikaameti andmete põhjal

- ETV naasmine reklaamiturule 1999. a kevadel pingestas telesektori uuesti;
- ETV finantsmajandusliku ja sisekriisi ilmnemine tekitas pikaajalise mõjuga tagasilöögi nii kogu sektori kui avaliku ringhäälingu arendusse;

- uue ringhäälingupoliitilise lahendi ja avaliku ringhäälingu uue finantseerimisskeemi väljatöötamine;
- eetriaaja müügi lõpetamine avalikus ringhäälingus;
- ETV ja ER liitmine ühtseks ringhäälinguorganisatsiooniks.

Kriitiliste protsesside kuhjumine näitas, et endisel viisil jätkata pole enam võimalik. Telemaastiku arengu-protsessis pidi paratamatult saabuma stabiliseeriv lahendus, milleni peamiselt majandusprobleemide kuhjumine lõpuks ka viis. Kriisisituatsioonist väljatulek sõltus mitmete vastastikku seotud küsimuste lahendamisest, millest olulisemateks kujunesid järgmised:

- ETV juhtimiskriisi ületamine ja elujõulise organisatsiooni loomine;
- ringhäälingunõukogu koosseisu muutmine ja selle vastutuse suurendamine;
- ETV majandusliku olukorra stabiliseerimine, m.h riigi garantiiga laenu abil;
- riikliku tellimuse ja riigiabi küsimuse lahendamine riigi suhetes avaliku ringhäälinguga;

Perioodi lõpuks loodi kõigi nende lahenduste teostamiseks vajalikud eeldused.

Kriisiaastate ressursside piiratuse tõttu ilmsid perioodi tehnilised uuendused peamiselt programmide edastamises. 2000. a aprillis lülitati AS Eesti Telefon kuus TV-saatjat analoogjaotusvõrgust ümber digitaalsesse võrku, mis parandas oluliselt telesignaali kvaliteeti. 2001. a mais alustati ETV programmi edastamist stereoheliga (Pärnu, Narva, Kohtla-Nõmme, Rakvere, kaabelvõrkudes Tallinnas ja Viljandis), ETV programmi võis seejärel stereoheliga vastu võtta pool miljonit vaatajat. 2001. a lõpust, kui ERSK asendas ETV Tallinna 2. kanali ja Orissaare 11. kanali vanad saatjad (pärisid vastavalt 1980. ja 1965. aastast), kasvas see arv 960 tuhandeni. Eurovisiooni lauluvõistluse ajal 2002. a

märtsis avas ETV infovärava www.eurovision.tv, mille vahendusel sai internetis üle maailma jälgida otseülekannet lauluvõistluse finaalist Saku suurhallis. ETV Saaremaa toimetusest edastati otsepilt valguskaabli abil Tallinna esmakordselt 17. okt 2002.

Eesti Televisioon: juhtimis- ja finantskriis ning sellest väljatulek

Eelarvepuudujäägi täitmiseks pidi ETV 1999. a lepingu katkestamise järel müüma eetriaega 38 milj krooni eest. Tegelik tulem oli vaid 9,6 milj, mida oli üle viie 5 korra vähem, kui nägi ette kokkulepe erakanalitega (52 milj krooni). Ringhäälingunõukogu hilisema hinnangu kohaselt kaotas ETV reklaamileppega aastatel 1998–2000 ligi 130 milj, millest netokaotus oli 81 milj. Kuigi valitsus arutas reklaamimüügi taasalustamist ETVs ning teatas, et ei toeta reklaami- ja sponsortulude kasutamist avalik-õigusliku programmi tootmiseks (11. mai 1999), ei tehtud siiski mingeid riigipoolseid samme olukorra muutmiseks. See oli veelkordne tõend ringhäälingupoliitika väljakujunemata ja selguse puudumise kohta.

1999. a keskel selgus, et ETV olukord on teravalt probleemne. Kriis avaldus kiiresti ja aktiivselt mitmel tasandil. Eetriaega müügi taastamise järel teatas ETV juhatus juba 19. mail 1999, et on eelarveraskuste tõttu sunnitud **omatoodangut vähendama** – aasta esimese viie kuuga on kulutatud üle poole 150miljonilisest eelarvest. Sellele järgnes sisekriis: 7. juunil 1999 teatas juhatuse kümnest liikmest kaheksa **tagasiastumisest** ja pöördus ringhäälingunõukogu poole palvega **kaaluda ETV peadirektori Toomas Lepa sobivust ametikohale**.³⁸

Ringhäälingunõukogu avaldas 26. juunil 1999, et 15. juunil nõukoguni jõudnud 1998. majandusaasta aruanne näitas ETV 9,6miljonilist kahjumit. Tegelik **kahjum olevat kokku 17,6 milj**, sest erakanalid tegid reklaamist loobumise kompensatsiooni lepingu muutuse kohaselt (10. sept 1998) ETV-le ettemakse 1999. a esimese poole eest 8 milj ulatuses juba 31. dets 1998.

Kahjuks ei suutnud ei juhtkond ega ringhäälingunõukogu vältida aimatavat finantskatastroofi. **ETV finants- ja juhtimiskriisi** ilmnedes ei tegutsenud ringhäälingunõukogu otsustavalt. Programmi ületootmine jätkus ka 1999. a. ETV saatemaht – 5057 tundi, sellest

3292 tundi omatoodangut – ei olnud kooskõlas majanduslike võimalustega. Ringhäälingunõukogu esimehe **Paul-Eerik Rummo** väitel polnud tal aga kujunenud olukorras peadirektorile etteheiteid, kahjumi põhjuseks tuli pidada liiga optimistlikult koostatud eelarvet (15. juuni 1999). Ometi tegi nõukogu liige Lepo Sumera kaks nädalat hiljem peadirektor Toomas Lepale ettepaneku **tagasi astuda** (poolt olid ka Paul-Eerik Rummo, Andres Herkel ja Peeter Vihalemm, vastu 4 nõukogu liiget, üks puudus). Juuli algul võttis ringhäälingunõukogu päevakorrast maha küsimuse ETV peadirektori usalduse kaotusest ja tegi talle ettepaneku moodustada uus 4liikmeline juhatus. Uues juhatuses nõustusid koos Toomas Lepaga jätkama Tiina Kangro, Anneli Viita ja Tarmo Krimm (12. juuni 1999). Nõukogu kiitis heaks **uuele programmikesksele rahastamissüsteemile ülemineku kava ja produtsentide süsteemi** juurutamise (6. sept 1999).

Finantsseisu parandamiseks lubas ringhäälingunõukogu (20. sept 1999) ETV-l võtta Hansapangast 20 milj laenu (5,5 aastaks 10% aastaintressi ja pooleaastase laenupuhkusega). ETV juhatus tegi ka ühisavalduse, millega taotles riigieelarvelise toetuse suurendamist ja süüdistas valitsust ETV tahtlikus ja teadlikus taandarendamises (19. okt 1999).

Ent need sammud ei suutnud ETV olukorda enam parandada. 13. dets 1999 **vallandas ringhäälingunõukogu ETV peadirektori Toomas Lepa** suutmatuse pärast korraldada avalik-õigusliku telekanali tööd ja rahaasju. Kriisi põhjustena toodi esile ebapädev juhtimine, põhjendamatu ületoodang, riigi toetuse ja reklaamitulude oluline vähenemine ja alafinantseeritusest tingitud probleemide kuhjumine.

Uue peadirektori valimiseni määrati ETVd juhtima programmidirektor **Tiina Kangro**. Riigikogu opositsioon asus tagandatud peadirektorit kaitsma, nimetades tema vallandamist võimaliku poliitiliseks küünilisuseks ning kutsus Riigikogu liikmeid Paul-Eerik Rummot ja Andres Herkelit üles ringhäälingunõukogust tagasi astuma. Detsembris 1999 tegi ETV juhatus otsuse **vähendada 2000. aasta originaalsaadete mahtu** 1000 tunni võrra. Toomas Lepa pikaleveninud tagandamise protseduur kestis 2000. a kevadeni, mil juba uus ringhäälingunõukogu nimetas ametisse ETV ajutise juhatuse ja lõpetas töösuhte Toomas Lepaga talle 100 000kroonise kompensatsiooni maksmisega.

Pärast peadirektori taandamist selgus järk-järgult ETV finantsprobleemide kogu ulatus.³⁹ Revisjoni aruande kohaselt oli ETV kahjum programmi ületootmise, reklaamitulude alalaekumise ja juhtimisvigade tõttu ligi 50 milj krooni (14. veebr 2000). Riigikontrolli analüüs ETV kriisi kohta oli karmim: 1999. a esialgse bilansi seisukohalt oli omakapital negatiivne (-7,4 milj); võetud kohustusi oli 72 milj rohkem kui käibevara; lühiajalisi, 2000. a tasumisele kuuluvaid kohustusi oli 43,7 milj. Riigikontrolli andmetel oli ETV käibevarast likviidne vaid 6,5 milj ehk 2,9%. Kahjum oli kasvanud progresseeruvalt – 1997. a lõpus oli see 2,4 milj, 1998. a – 9,6 milj ja 1999. a – 40,7 milj. Riigikogus esinedes avaldas riigikontrolör Juhan Parts arvamust², et ringhäälingunõukogu peaks selles olukorras tagasi astuma (6. märts 2000). Audiitorfirma PriceWaterhouseCoopers keeldus alla kirjutamast ETV 1999. a aruandele, kuna ETV omakapital oli 55 milj miinuses. 2000. a puudujäägiks arvatati 29,4 milj krooni. Kõigi rahaliste kohustuste katteks vajas ETV üle 70 milj.

Ajutine juhatus esitas (27. märtsil 2000) ja raskendas **ETV kriisiprogrammi**, et vältida olukorra edasist halvenemist ja peatada kahjumi kasv. Otsustati vähendada üldmahtu 15% (võrreldes 1999. a), omasaadete mahtu 25%, koondada üle 100 töötaja, kehtestada kulude range kontroll. Samas viidi lõpule produtsentide süsteemi loomine ETVs.³

Aprillis 2000 tegevusse astunud uus ringhäälingunõukogu valis 10 kandidaadi hulgast juunis ETV **juhatuse esimeheks Aare Urmi**.⁴⁰

Muudeti organisatsioonilist ja juhtimisstruktuuri, püüti tõsta efektiivsust. Suurendati uudiste ja ajakirjandusliku programmi mahtu, lisati kultuuri-, haridus-, laste- ja venekeelseid saateid, vähendati meelelahutuslikku ja lavastuslikku programmi. Kulud saadi kontrolli alla, 2000. a kahjumiks kujunes tänu nendele meetmetele vaid 7,7 milj krooni.

ETV juhatus otsis meeleheitlikult **poliitilist toetust**, väljapääsu kriitilisest olukorrast ja stabiilsuse garantiisid. Olukorra dramaatilisust näitab seegi, et ühel pinge haripunktidest teatas Aare Urm, et kaalub juhatuse esimehe kohalt lahkumist, kui poliitilised jõud ei saavuta ETV edasise rahastamise asjus kokkulepet (18. nov 2000). Samas tegi Aare Urm järjestikku mitmeid ettepanekuid: esitas **idee ringhäälingumajast**, mis viiks ETV ja ER ühise katuse alla (20. juuli 2000),

esitas valitsuse kabinetiistungile **reformikava** „Eesti avalik-õigusliku ringhäälingu arengukava põhiseisukohtadest”, mis nägi ette osa ETV ja ER osakondade muutmist emafirmale tulu teenivateks äriühinguteks (17. okt 2000), esitas ringhäälingunõukogule aruteluks projekti „Eesti Televisiooni tegevusplaan 2001–2005” (13. märts 2001). Olukord ei paranenud kuigivõrd – 10. mail 2001 informeeris ETV juhatus ringhäälingunõukogu, et rahavood on muutumas hüppeliselt negatiivseks, mistõttu juhtumil, kui finantsküsimumstes lahendust ei leita, tuleks **kaaluda saadete tootmise ja edastamise lõpetamist** 2001. aasta juuniku lõpus. ETV äärmiselt kriitilist finantsolukorda kinnitas ka PriceWaterhouseCoopersi audiitor oma järeldusotsuses 4. juunist 2001: „... tahame juhtida tähelepanu asjaolule, et ettevõtte omakapital oli seisuga 31. detsember 2000 positiivne 2,6 miljoni krooni ulatuses ja on tänase päeva seisuga negatiivne 2,9 miljoni krooni ulatuses, mistõttu meil on märkimisväärne kahtlus selles osas, **kas ettevõtte on võimeline tegutsemist jätkama**”.

ETV juhatuse esimehe vastupidavus pandi neis sündmustes jälle tõsiselt proovile. Mai lõpus 2001 kritiseeris Aare Urm teravalt Eesti valitsuse **avalik-õigusliku ringhäälingu vastast poliitikat**. Viidates Urmile, väideti ajakirjanduses, et ETV võib jaanipäevaks programmi tootmise seisata ja loobuda Eurovisiooni lauluvõistluse korraldamisest. See kutsus esile elava poleemika ETV finantseerimise küsimuses. Diskussioon pälvis ka uudisteagentuuride Reuters, DPA, BBC ja Interfax tähelepanu. Briti päevaleht *Daily Telegraph* teatas Urmile tuginedes, et ETV on sunnitud 2002. a Eurovisiooni lauluvõistluse korraldamisest rahapuudusel loobuma ja et üritus võib toimuda Maltal. Ajalehe teatel polevat Eestil sobivat kontserdipaika ega hotelle, milles külalisi majutada, lisaks on ETV-l kaelas 70 milj kroonine võlg, mille katteks raha laenamist valitsus ei soovi toetada. Reageeris ka mõjukas Saksa väljaanne *Frankfurter Allgemeine Zeitung* (22.–27. mai 2001).

Juhatuses esimehe avaldused ja intervjuud seoses ETV rahastamise ja Eurovisiooni lauluvõistlusega ning ETV probleemide jõudmine Eesti piiridest väljapoole kutsusid esile Aare Urmi ametisse sobivuse arutelu ringhäälingunõukogus. Ringhäälingunõukogus toimus **umbusaldushääletus**, poolt oli 4 ja vastu 5 ringhäälingunõukogu liiget, Urm jäi ametisse (7. juuni 2001). ETV kriis ei olnud veel vaibunud.

Teinud ringhäälinguseaduses ETVs ja ERis **reklaami lõpetava paranduse** (vt allpool), eraldas Riigikogu 19. dets 2001 riigieelarveseadusega ETV-le ja Eesti Raadiole kokku 2002. a toetuseks 217,5 milj krooni (sh 25 milj krooni riigipoolset kompensatsiooni seoses eetria ja müügi lõpetamisega ja 15 milj eraringhäälingu- jaamade tegevuslubade maksustamisest).

Arvestades eelnevalt antud lubadusi, ei saanud see ETV ootusi rahuldada. Finantsprobleemid nõudsid paremat lahendust. Ringhäälingunõukogu otsustas esitada valitsusele taotluse anda ETV-le riigi garantiid veel ühe laenu võtmiseks vanade võlgade ja kohustuste refinantseerimiseks mahuga kuni 40 milj krooni (18. dets 2001). Järgnevad avaldused näitasid, kuivõrd vastuolulised olid võtmeisikute seisukohad. ETV juhatuse esimees Aare Urm leidis, et riigieelarveline rahaeraldus avalik-õiguslikule ringhäälingule oli 50 milj väiksem, kui kultuuriminister kevadel 2001 avalikult oli lubanud. Urmi arvates oli **riik** avalik-õiguslikku **ringhäälingut petnud**, sest lubatud 250–270 milj krooni asemel eraldati riigieelarvest 2002. aastaks vaid 217 milj krooni (15. jaan 2002). Ringhäälingunõukogu esimees Tiit Sinissaar väitis, et ETV on 2002. a umbes 20 milj krooniga **alafinantseeritud**. Vastne peaminister Siim Kallas aga ütles mõned päevad hiljem Riigikogus esinedes, et ETV tegevuse ja rahastamise asjus puudub endiselt kontseptuaalne selgus (22. jaan 2002).⁴³

Selles pingeolukorras amendusid Aare Urmi koostöövõimalused ringhäälingunõukoguga. Nõukogu **avaldas ETV juhatuse esimehele umbusaldust** ja vabastas ta ametist. Umbusalduse põhjustena nimetati Urmi teadlikku vastutõotamist ringhäälinguseaduse nõuetele ja ringhäälingunõukogu otsustele, avalik-õigusliku programmi kujundamise põhimõtete eiramist ja soovimatust koostööks ringhäälingunõukoguga. Nõukogu pani ETV juhi kohustused **ajutiselt programmidirektor Ilmar Raagile** (15. jaan 2002).

Juhatus kinnitas jätkuvalt, et ETV-l on rahalisi raskusi soovitava programmi tootmiseks. 16. jaan 2002 teatati, et vahendite puudumisel tuleb sügishooajal nähtavasti loobuda mitmete kulukate meelelahutusliku iseloomuga saadete tegemisest, teiste hulgas nimetati populaarseid saateid „Teletaip”, „Bläkkpoks”, „Pehmed ja karvased”, „Tähed muusikas” ja „Õnne 13”. Samas tundis kultuuriminister Signe Kivi ringhäälingunõukogule saadetud kirjas muret oluliste kultuurisaadete ja

saatesarjade võimaliku kadumise pärast ETV programmist. Mark Soosaare ettevõtmisel kutsusid üheksa tuntud kultuuritegelast seepeale loomeinimesi üles aitama ETVd ja kinkima televisioonile programmi sisustamiseks oma teoseid, filme, etendusi, kontserte, muusikapalasisid, kunstiteoseid ja videoprogramme (22. jaan 2002).

Vaatamata ETV finantsseisu mõningasele paranemisele tõusid rahaprobleemid ikka ja jälle esile: 28. jaan 2002 kinnitas ringhäälingunõukogu ETV 2002. aasta eelarveks 169,1 milj ja Eurovisiooni lauluvõistluse korraldamise eelarveks 114,4 milj krooni ning pöördus valitsuse poole palvega esitada Riigikogule eelnõu ETV-le riigi garantiiga 40 milj krooni laenamiseks vanade võlgade refinantseerimiseks ja palvega eraldada reservfondist 35,1 milj Eurovisiooni lauluvõistluse eelarvesse. Positiivset lahendust ei järgnenud.

Samal ajal tegi ringhäälingunõukogu pingutusi ETV juhtimise stabiliseerimiseks. Juhatus esimehe kohale asumiseks tehti ettepanek ringhäälingunõukogu liikmele, TELE2 kommertsdirektorile Andres Jõesaarele, kes aga seadis telejuhi ametisse asumise tingimuseks valitsuse positiivse otsuse laenugarantii ja Eurovisiooni lauluvõistluse finantseerimise kohta. Pärast Jõesaare loobumist korraldatud konkursil⁴⁴ osales 8 kandidaati, **ETV juhatuse esimeheks valiti Ilmar Raag** (13. märts 2002).

Ringhäälingupoliitiline läbimurre

Ringhäälinguprobleemide kuhjumine kiirendas 1999–2001 aastate ringhäälingupoliitilist protsessi, sest kujunenud olukorrale tuli lõpuks leida lahendus, mis tagaks valdkonna elujõulisuse ja aitaks ületada ETV kriisi. Vaatamata sellele oli konsensusliku lahendi leidmine jätkuvalt keeruline, sest poliitiliste ja professionaalsete huvigruppide vaated ringhäälingu arengu küsimustes olid endiselt vastuolulised.

Valitsus oli reklaamimüügi taastamisele ETVs ja alanud organisatsioonilisele kriisile reageerinud **šokiterapeutide vahenditega**. 6. aug 1999 teatas rahandusministeerium, et esialgsete arvestuste järgi oleks ühtse ringhäälingukompanii moodustamise ja restruktureerimisega võimalik säästa 86,3 milj krooni, mis tähendaks ETV ja ER toetuse vähendamist 50% võrra. Eelnevalt oli kavandatud ER toetuseks 78,9 ja ETV toetuseks

93,6 milj krooni. 2000. a eelarveprotsessi käigus tegi rahandusministeerium kultuuriministeeriumile ettepaneku **liita ETV ja ER**, et vähendada kulutusi ringhäälingule. ETV püüdis end kaitsta avaldusega, et alustab koos EBUga uue ringhäälinguseaduse eelnõu väljatöötamist (12. aug 1999). Järgnes kultuuriministeeriumi idee kärpida ETV ja ER eelarvet 30% ning säilitada edaspidi vaid üks avalik-õiguslik telekanal ja kaks raadiokanalit (2. sept 1999). Ringhäälingunõukogu teatas, et ei pea võimalikuks seda ideed toetada (6. sept 1999).

Pärast Toomas Lepa vallandamist ja ETV katastroofilise rahaseisu ilmsikstulekut suurenes valitsuse ja Riigikogu ringhäälingupoliitiline otsustusvõime. Avalikule televisioonile kriitilisel hetkel **muutis Riigikogu ringhäälinguseadust**. 8. märtsil 2000 tehtud seaduseparandusega muudeti ringhäälingunõukogu nimetamise põhimõtteid ja nõukogu pädevust, suurendati oluliselt ringhäälingunõukogu poliitilist kaalu ja tasakaalustatust, professionaalset taset ja vastutust ETV strateegilise, finantsmajandusliku ja programmiarengu eest. Sätestati, et Riigikogu nimetab kultuurikomisjoni ettepanekul poliitilise tasakaalustatuse põhimõttel viis ringhäälingunõukogu liiget oma koosseisu liikmete hulgast antud koosseisu volituste ajaks ja neli ringhäälingunõukogu liiget avalik-õigusliku ringhäälingu ülesannete täitmiseks vajalike valdkondade tunnustatud asjatundjate hulgast viieks aastaks. Seadust täiendati §ga 32¹ „Ringhäälingunõukogu liikme vastutus” ja §ga 32² „Eesti Raadio ja Eesti Televisiooni juhatus”. Sätestati, et ringhäälingunõukogu võib ER peadirektori ja ETV peadirektori enne volituste lõppemist ametist vabastada ja nendega töölepingu lõpetada Eesti Vabariigi töölepingu seaduses sätestatud alustel või umbusaldusotsusega, mille vastuvõtmiseks on nõutav ringhäälingunõukogu koosseisu vähemalt 2/3 hääletenus. Riigikogu nimetas 11. apr 2000 uued ringhäälingunõukogu liikmed: Ignar Fjuk, Andres Jõesaar, Peeter Kreitzberg, Marju Lauristin, Villu Reiljan, Andres Root, Tiit Sinissaar, Hagi Šein, Silva Tomingas. 20. apr 2000 valiti uue ringhäälingunõukogu esimeheks Sinissaar (Isamaaliit), aseesimeheks Kreitzberg (Keskerakond).

Uue ringhäälingunõukogu peaülesandeks kujunes ETV olukorra stabiliseerimine, organisatsioonilise ja finantskriisi ületamine, ETV uue juhtkonna moodustamine. Seati eesmärgiks leida **uus finantseerimismudel**, mis oleks andnud avalikule ringhäälingule pikema-

ajalise tegevusgarantii senise eelarveaasta kaupa toetuse eraldamise asemel. Oluliseks muutus ka ringhäälingunõukogu teovõime ja vastutuse tõstmine ning positsiooni ja mõju suurendamine suhetes riiklike institutsioonidega.

Ringhäälingunõukogu, kultuuriministeerium ja rahandusministeerium otsisid vastuvõetavat lahendust ETV väljatoomiseks **finantskriisist** kogu 2000. a ja 2001. a esimese poole jooksul. Olukorras, kus ETV 2000. a finantskohustuste kogusummaks võis eeldatavalt kujuneda 72 milj krooni, avaldas ringhäälingunõukogu kriisiolukorda käsitleva analüütilise dokumendi „Ringhäälingunõukogu seisukoht Eesti Televisiooni kriisist väljatoomise, finantseerimise põhimõtete muutmise, eelarve kujunduse ja edasise arengu põhiküsimustes” (20. aug 2000).⁴¹ Selles esitati põhjalik ülevaade ETV finantsmajanduslikust olukorrast seisuga 30. juuni 2000, esitati ETV olukorra põhjuste analüüs, pakuti mitmeid lahendusvariante **ETV kriisist väljatoomiseks** ning ETV finantseerimisskeemi muutmiseks.

Kuna avalikule ringhäälingule omase **loamaksu** (*licence fee*, kasutusel 31 Euroopa riigis) rakendamisele olnuks raske leida poliitilist toetust, soovitas ringhäälingunõukogu 13. juunil 2000 rakendada avaliku ringhäälingu finantseerimiseks uut põhimõtet – nn **arvestuslikku loamaksu**. Hagi Šeini ettepanek nägi ette ringhäälingu rahastamist pearaha põhimõttel, mille aluseks on teleperekondade arv Eestis ja ühe teleperekonna kohta 2–3 aastaks seadusega fikseeritav toetus avalik-õiguslikule ringhäälingule ühe tele- ja nelja raadioprogrammi tootmiseks. Ettepanek oli fikseerida arvestusliku toetuse summaks 1 kroon teleperekonna kohta päevas, seega kokku 365 EEK aastas. 600 000 teleperekonna kohta Eestis oleks see skeem taganud 2000. a toetuseks 218 milj, mis olnuks 30% kõrgem ETV ja ER toetusest 1999. a. Mudel tekitas küll rahandusministeeriumis huvi, ent hüljati siiski edasiste diskussioonide käigus.

2000. a lõpukuudel tegi ka valitsus mitmeid ringhäälingupoliitilisi ettepanekuid. 17. okt 2000 esitas kultuuriminister Signe Kivi „Kultuuriministeeriumi ettepanekud avalik-õigusliku ringhäälingu korrastamiseks”. Põhiideed: käsitleda ETVd ja ERi edaspidi ühtse majandusüksusena ja eelarve seisukohalt ühtse kulupositsioonina, alustada ettevalmistusi ETV kinnistute müügiks ning läbirääkimisi ETV ja ER uue maja ehitamiseks, sõlmida ETV ja ER rahastamiseks edaspidi **riigitellimuse leping** avalik-õigusliku ringhäälinguteenuse

osutamise kohta, moodustada **ETV ja ER ühendamist** ettevalmistav töögrupp (see seati ETV-le laenu andmise tingimuseks), vähendada ER programmide arvu, ühendada ETV ja ER reklaamigrupid, müüa Raadio 2, sulgeda Klassikaraadio jms. Valitsus otsustas käsitleda ETVd ja ERi **ühtse majandusüksusena** juba 2001. a eelarves ja panna toetuse jagamise kohustus ETV ja ER vahel ringhäälingunõukogule. Reservfondist eraldati ETV-le koondamisrahade maksmiseks 6 milj krooni (24. okt 2000).

Nagu tavaliselt, kasvas poliitiline surve avalikule ringhäälingule seda enam, mida lähemale jõuti iga-aastasele riigieelarve vastuvõtmisele Riigikogus. Opositsiooniparteid Keskerakond ja Koonderakond süüdistasid ETVd teemade tasakaalustamata käsitluses ja valitsusliidu soosimises (7. okt 2000). Ajalehtede väitel oli poliitikute surve „Aktuaalsele Kaamerale” paisunud detsembris tugevamaks kui kunagi varem. Reformierakonna noortekogu teatas oma seisukoha 14. dets 2000 – **avalik-õiguslik ringhääling Eestis tuleb kaotada** ja ETV ning ER varad maha müüa; ETV ja ER tuleks asendada väikese ja paindliku toimkonnaga, mille ülesandeks oleks riiklikult olulise programmi loomine. Sellest hoolimata määrati 2001. a riigieelarves avalik-õiguslikule ringhäälingule „sihtotstarbeliseks ülekandeks vastavalt tegevuskavale” 176,2 milj krooni. Seda oli 20 milj krooni rohkem, kui esialgu kavatseti.

Detsembris 2000 leiti lahendus ka ETV suurte finantskohustuste menetlemiseks. Stabiilsatsioonifondi kasutamisest valitsus keeldus, otsustati **riigi garantiiga laenu** kasuks, milleks ringhäälinguseadusesse viidi seda võimaldav säte (5. dets 2000).

Samal perioodil tekkis ka poleemika **riigiabi** küsimuses, kuna rahandusministeerium käsitles ETV ja ER riigieelarvelist rahastamist kui riigiabi. Konkurentsiseaduse kohaselt on riigiabi soodustus, mis moonutab või võib moonutada konkurentsi. Vastavalt seadusele võis riigiabi anda vaid rahandusministri kirjalikul loal. Rahandusministri kirjas kultuuriministeeriumile ja ringhäälingunõukogule „Riigiabist Eesti Televisioonile ja Eesti Raadiole” väideti, et ETV ja ER rahastamisel tuleb vahet teha avalikul ja mitteavalikul teenusel ning et mitmed ringhäälinguseaduses sätestatud ETV ja ER ülesanded ei ole käsitletavad avaliku teenusena, kuna see ei ole seotud avalike huvidega (meelelahutussaadete tootmine). Rahandusminister nõudis kultuuriministeeriumilt

riigiabi loa taotlust ning avaldas arvamust, et võib tekkida vajadus täiendada ringhäälinguseadust, et selgelt välja tuua ETV ja ER avalikud ülesanded ja katta riigi vahenditest ainult avalike ülesannete täitmise kulud (30. jaan 2001). Ringhäälingunõukogu tõrjus selle plaani väitega, et ta on ainus seaduslik subjekt, kelle ees avalikul ringhäälingul on aruandekohustus. Nõutav formaalne lepe hiljem siiski sõlmiti.⁴⁵

Pakutavate lahendite ja ettepanekute virvarris sai üha selgemaks, et **konsensusliku kokkuleppeta** valdkonna huvigruppide ja valitsuse vahel põhimõttelist ringhäälingupoliitilist lahendust ei sünni. Samas mõjus televaldkonna majandusliku seisuhalvenemine ja ETV kriis katalüsaatorina, kriisiilmingud olid sedavõrd ilmsed, et valitsuse, Riigikogu, erakondade ja telejaamade valmisolek probleemide lahendamiseks kasvas märkimisväärselt. Protsessi kiirendas valdkonnaga tihedalt seotud meediakontserni Eesti Meedia huvi ja sekkumine, kes nägi ETV lahkumises reklaamiturult peamist võimalust Kanal 2 päästmiseks jätkuvast kahjumlikkusest. Väideti samuti, et ETV eetriaaja müük hoiab reklaamihinnad madalal kogu Eesti meediaturul.

Peaküsimuseks kujunes seega, millised oleksid võimalused viia ETV välja reklaamiturult. Kultuuriministeerium korraldas laiapõhjalise **nõupidamise „Ringhääling ja raha”** (15. jaan 2001), millest võtsid osa era- ja avalik-õigusliku ringhäälingu juhid, Ringhäälingunõukogu ja Riigikogu kultuurikomisjoni liikmed, kultuuriministeeriumi spetsialistid. Eesti Ringhäälingute Liit esitas nõupidamisel oma seisukoha ringhäälingumaastiku korrastamise ning avalik-õigusliku ringhäälingu rahastamise kohta. Moodustati koostöörühm kultuuriministeeriumi, Ringhäälingunõukogu, Ringhäälingute Liidu ja Eesti Teletootjate Liidu esindajatest, mis arutas ringhäälingu rahastamisega seotud küsimusi viiel istungil (29. jaan, 13. ja 20. veeb, 6. ja 20. märts 2001). Laiendatud ümarlaunõupidamisel 30. apr jõuti kokkuleppele avalik-õigusliku ringhäälingu rahastamise põhimõtte muutmises ning allkirjastati ettepanekud paranduste tegemiseks ringhäälinguseaduses.⁴² Lepiti kokku, et **reklaam viiakse avalikust ringhäälingust välja**, sponsorlus on lubatud vaid tulu mittetaotlevate ühingute ja sihtasutuste kaudu, riigipoolne rahastamine ETV-le ja ERile peaks kokku olema 250–270 milj krooni aastas ning peaks jääma stabiilseks 3–5aastase perioodi jooksul, eratelejaamade ringhäälinguload maksustatakse,

saadud tulu läheks avaliku ringhäälingu finantseerimiseks. Vastavalt sellele kokkuleppele valmistas kultuuriministeerium ette ringhäälinguseaduse muutmise seaduse eelnõu (14. mai 2001), mis sisaldas ETV ja ER **finantseerimisskeemi muutmist ja idee avalik-õigusliku ringhäälingu lepingust riigiga**. Samuti koostas ministeerium valitsuse määruse projekti, millega pidi kehtestatama tasu ringhäälingulubade eest regionaalses, üleriigilises ja rahvusvahelises televisiooni võrgus.

2001. a kevadsuvel kulmineerus tõeline ringhäälingupoliitiline „malemäng”, kus soovivat tulemust – ETV ja ERi ühendamist, reklaami väljaviimist avalikust ringhäälingust ja riigitellimust – püüti siduda nii rahvusringhäälinguseaduse väljatöötamise kui ETV laenule riigi garantii andmisega. Garantii andmise sidus valitsus esialgu kahe tingimusega: 1) pädevad ministeeriumid peavad 5. juuniks koostama eelnõu **ETV ja ER kujundamise kohta ühtseks avalik-õiguslikuks ringhäälinguorganisatsiooniks** ning 2) ETV sõlmib riigiga eelarveliste eraldiste kasutamise lepingu vastavalt seaduse „2001. aasta riigieelarve” §ga 5 (22. mai 2001). Hiljem nende nõudmiste seostamisest laenuküsimisega siiski loobuti (29. juuni 2001). Lahenduse ühe osana rõhutati pidevalt reklaami väljaviimist avalikust ringhäälingust (15. mai 2001).

31. mail 2001 esitati aruteluks justiitsministeeriumi, kultuuriministeeriumi ja rahandusministeeriumi poolt kooskõlastatud rahvusringhäälinguseaduse eelnõu, mis nägi ette **ETV ja ER ühendamist ühtseks ringhäälinguorganisatsiooniks**. Avalikus ringhäälingus tuli **lõpetada reklaam**, riigi toetuse määramine pidi põhinema **lepingule riigi ja avaliku ringhäälingu vahel**. Rahandusministeerium kinnitas, et toetab jätkuvalt ettepanekut viia reklaam ETVst välja ning ühendada ETV ja ER juba 2001. aasta sügisel (26. juuni 2001).

Ringhäälingute Liit, kelle põhihuvi oli reklaamküsimuse kiire lahendamine, tegi 5. juunil 2001 valitsusele ettepaneku **lahutada ETVst reklaami väljaviimise küsimus ETV ja ER ühendamise küsimusest**, et kiirendada avalik-õigusliku ringhäälingu uue finantseerimisskeemi rakendumist.

Ringhäälinguseaduse muutmise eelnõu ja Rahvusringhäälingu eelnõu esitati Riigikogule sügisel 2001. Pikaajaliste ringhäälingupoliitiliste probleemide lahendamiseks olid loodud arvestatavad eeldused.

Väga pinevalt kulges ka riigigarantiiga **laenu** saamise küsimuse lahendamine. Ringhäälingunõukogu toetas ETV taotlust võtta 77 milj krooni laenu, et refinantseerida kõik finantskohustused (1. märts 2001). Rahandusministeerium seda ei toetanud (8. mai 2001). Valitsus nõustus garantii andmisega laenule 37 milj tähtajaga 10 aastat ETV finantskohustuste refinantseerimiseks ja investeringute rahastamiseks (29. mai 2001). Riigikogu nõustus riigigarantii andmisega Merita Pangast võetavale laenule 14. juunil 2001. ETV olukord oli selleks hetkeks tõeliselt kriitiline – *Äripäev* teatas Maksuameti andmebaasile viidates, et ETV maksuõlad (käibe- ja tulumaks) olid 1. juuni seisuga 12,2 milj, lisaks pidi ETV tasuma 3 milj intressi (14. juuni 2001).

Vaatamata valitsuse poolt 31. mail 2001 esitatud seaduseelnõule ETV ja ER ühendamise kohta, **ei õnnestunud rahvusringhäälingu moodustamine** veel selgi katsel. Koalitsiooninõukogu esimees Andres Tarand tegi ettepaneku eelnõu Riigikogu menetlusest tagasi võtta (24. sept 2001), sest ETV ja ER ühendamist Eesti Rahvusringhäälinguks tuleks põhjalikumalt ette valmistada. Kultuuriministeerium ja valitsus nõustusid, rahvusringhäälinguseaduse eelnõu võeti Riigikogu menetlusest tagasi (16. okt 2001).

17. okt 2001 alustas Riigikogu ringhäälinguseaduse muutmise seaduse eelnõu lugemist, mis nägi ette reklaami ja sponsorluse keelamise ETVs alates 1. juulist 2002, avalik-õigusliku ringhäälingu rahastamis põhimõtete muutmist ja eratelejaamade tegevuslitsentside maksustamist.

Nov–dets 2001 toimus eelnõu põhjalik arutelu Riigikogu kultuurikomisjoni üheksal istungil (protokollid nr. 199-214 <http://www.riigikogu.ee/ems/index.html>) ja eelnõu teine lugemine (5. dets 2001). ETV juhatus tegi selle protsessi käigus Riigikogu kultuurikomisjonile ettepaneku viia ETV kultuuriministeeriumi haldusalast teede- ja sideministeeriumi haldusalasse kahel põhjusel: esiteks selleks, et panna piir programmi edastamiskulude kasvule (Telekom oli sama ministeeriumi haldusalas) ja teiseks, televisiooni tehnoloogilise arengu ja digitaaltelevisiooni juurutamise kiirendamiseks (6. okt 2001).

Tänu eelnevale konsensuslikule kokkuleppele riigi, avalik-õigusliku ja erakanalite vahel leidis ETVs ja ERis reklaami ja sponsorluse lõpetamise idee Riigikogu enamiku toetuse. Lahenes aastaid tüli tekitanud dilemma:

„kas lasta avalik-õiguslikul televisioonil teenida oma-tulu reklaamiaja müügilt (nagu enamikus Euroopa riiki-des) või kompenseerida see suurema riigieelarvelise toetuse või täiendavate maksudega” (Herkel 2000). 19. dets 2001 tegi Riigikogu seni radikaalseima ringhäälingu-poliitilise otsuse – võeti vastu ringhäälinguseaduse muutmise seadus, millega **keelati reklaami müük ETVs ja ERis** Vastavalt seaduse muutustele ei tohtinud alates 1. juulist 2002 ETVs reklaami ega otsepakkumist enam edastada ega kasutada ka sponsoreid saadete ja programmide hankimiseks, tootmiseks ja edastamiseks (v.a juhul, kui reklaam kaasneb EBU vahendusel oman-datud ürituste ja sündmuste ülekande õigusega; ERis pidi sama muudatus toimuma 1. jaan 2005). Erakanalite tegevusload maksustati avaliku ringhäälingu kasuks (15 milj krooni üleriigilise telekanali kohta aastas). Sea-dus kehtestas uue finantseerimiskeemi – edaspidi pidi avaliku ringhäälingu finantseerimine tuginema ringhää-lingunõukogu poolt kolmeaastaseks perioodiks koosta-tud ja Riigikogu poolt kinnitatud arengukavale (esimene periood 2003–2005). Arengukava pidi muuhulgas ette nägema ka avaliku ringhäälingu ülesannetega koos-kõlalise **stabiilse finantseerimise ja investeringute kava kolmeaastaste perioodide kaupa**.

Ringhäälinguseaduse muutmise, mille põhituum oli avaliku ja eraringhäälingu sissetulekuallikate lahuta-mine, oli **tähelepanuväärne samm Eesti ringhäälingu ajaloos**. Riigikogu otsus lõi head eeldused erasektori majanduslikuks eduks. Teleturg korrastus. Koos kultuuri-ministeeriumi varasema otsusega (7. nov 2001) mitte välja anda uut ringhäälinguluba pankrotti läinud TV 1 sagedusele olid erakanalite tegevustingimused nüüdsest igati soodsad, ETV osaluseta reklaamiturul oli kahe erakanali jaoks ressursse piisavalt. Eeldused pikki aastaid kestnud pingete ja dramaatika lõppemiseks sektoris olid loodud.

Vastavalt 2001. a lõpus tehtud muudatustele ring-häälinguseaduses algas ETVs arengukava koostamine. 28. jaan 2002 tutvustas ETV arengukava töögrupp (Ilmar Raag, Salme Rannu, Raivo Suni, Hagi Šein ja Raul Rebane) ringhäälingunõukogule „Eesti Televisiooni arengukava 2003–2005” koostamise põhimõtteid ja esi-mesi visandeid. Arengukava heaks töötas palju ETV, ER ja ringhäälingunõukogu spetsialiste ja koostööpartnereid. Kava valmis veebruari lõpus 2002 ning ringhäälingu-nõukogu esitas „**Eesti Raadio ja Eesti Televisiooni**

arengukava aastateks 2003–2005” Riigikogu kultuuri-komisjonile 1. märtsil 2002. Projekt sisaldas ETV ja ERi missiooni, ülesannete ja arendusideede käsitlust, kolmeaastase stabiilse finantseerimise mahtu ja selle detailset põhjendust. Vastavalt kavatsedule pidi arengu-kava vastuvõtmine Riigikogus (toimus 18. juunil 2002) tegema lõpu ETV majanduslikule ebastabiilsusele ning avama võimalused kanali ajakahaseks professionaal-seks ja tehnoloogiliseks arenguks. Arengukavas ette-nähtud ulatuses need plaanid paraku ei teostunud.

Sel perioodil tehti ka muid olulisi ringhäälingu-poliitilisi otsuseid. Aprillis 2000 viis Riigikogu ringhää-linguseaduse kooskõlla nn **euronõuetega**, millega mää-ratleti telejaamade omatoodangu ning Euroopa ja sõltu-matute tootjate toodangu nõutav maht teleprogrammis⁵³, kehtestati euroopalikud reeglid infoligipääsu, reklaami, otsepakkumise ja sponsoriuse kohta.⁵⁴ Kehtestati üle-minekuperiood (kuni 1. jaan 2004) nende nõuete järk-järguliseks rakendamiseks.

Eratelevisioon: kahjumlikkuse huppeline tõus ja TV 1 väljalangemine

TV 1. 7. dets 1999 ostsid Investeerimispanga Lõhmus, Haavel, Viisemann (LHV) kontrollitavad OÜ Norex Grupp ja AS Baltic Holding Ühispanngalt TV 1 aktsiad. TV 1 uueks juhatuse esimeheks sai **Rait Killandi**. TV 1 senine juht V. Toomet sai omanike vahetuse järel koos T. Lepmetsa ja J. Aasmäega TV 1 nõukogu liikmeks. Samal ajal sõlmis TV 1 koostöökokkuleppe LNT (Läti) ja Baltijos TVga (Leedu). Viimase omanik oli telekanal **Polsat**, mis kuulus Poola meediatööstur Zygmunt Solorz-Zakile. TV 1 võttis majandusraskuste tõttu vastu otsuse jätkata 2000. aastast vaid uudiste tegemist ja loobuda muude originaalsaadete tootmisest. Koondati 30 töötajat (11. dets 1999). Läti telejaam Latvijasa Neatkarigá Televizija (LNT) ostis Norex Grupi ja Baltic Holdingu vahendusel 49% osaluse TV 1s.

Kuigi Eesti kolmanda erakanalina tegevust alustanud TV 1 suutis suurendada oma osakaalu vaatajaajas 0,7%lt jaanuaris 1996 kuni 11,6%ni 2001 juulis (isegi 17,7%ni eestlastest auditooriumis), jäi sellest edust ometi väheks, et teravas konkurentsipiiratud reklaamiressurs-sidega teleturul vastu pidada. 4. sept 2001 teatas TV 1 juhatuse esimees Rait Killandi, et telejaama omakapital on

langenud miinusesse. Eesti Sõltumatu Televisiooni AS, mis oli 100% Polsat Media B. V. omanduses, sai 1999. aastal 25,93 milj suuruse käibe juures 57,86 milj kahjumit. 2000. a olid need arvud vastavalt 23,94 ja 32,11 milj. Polsati telejaamadest Baltimaades oli 2000. a kasumlik vaid Läti LNT, lisaks kahjumlikule TV 1-le oli kahjumis ka Leedu Baltijos TV (8 milj USD). Kuigi Polsat teatas algul kavatsusest taastada TV 1 omakapital ja katta jooksvad kulud, lõpetas omanik Z. Solorz-Zak siiski TV 1 investeringud (24. sept 2001). 22. okt 2001 tühistas kultuuriminister TV 1 tegevuslitsentsi.⁴⁶ Pankrotistunud TV 1 juht Rait Killandi lõi hiljem kaabelkanali CiTV, mis alustas tegevust 2003. aastal.

TV3. Juhatuse esimees ja TV3 tegevdirektor **Andres Jõesaar** jätkas jaanuarist 2000 AS Levicom Broadband e-kommerts direktorina (tänapäev Tele2 Eesti AS). TV3 tegevdirektoriks sai **Mart Luik** (7. märts 2000). TV3 uudisteosakonna peatoimetajaks sai **Hanno Tomberg**, kes seni oli töötanud *Eesti Päevalehe* peatoimetajana (8. veeb 2001). Mart Luik lahkus TV3 juhi kohalt suvel 2001, asudes tööle TV3 omanikfirma Modern Times Group AB kontserni poolt omandatud Vene telejaama Darial TV tegevdirektorina Moskvast, samas jäi ta edasi TV3 Eesti juhatuse liikmeks. TV3 tegevdirektoriks sai endine TV3 müügidirektor **Toomas Vara** (1. juuni 2001). Perioodi lõpul sai TV3 programmijuhiks **Jüri Pihel**.

Kanal 2. Schibsted AS koondas Kanal 2 ja Eesti Meedia tegevuse ühtse juhtimise alla, milleks äriregistris registreeriti uus firma Schibsted Eesti AS. Seni Oslo alluvuses olnud Kanal 2 tuli Eesti juhtide alluvusse, Kanal 2 nõukogu koosnes Eesti Meedia juhatuse liikmetest (nõukogu esimees Hans Erik Matre). Schibstedil oli Kanal 2s 86% osalus (2. juuni 2000). Kanal 2 juhatuse esimeheks sai 6. juulil 1999 **Kristjan Taska**, 21. juulil 2000 asus juhatuse esimehena ja peadirektorina tööle **Urmas Oru. Vilja Palm** lahkus 2000. a augusti lõpus Kanal 2 programmidirektori ametikohalt, 2001/2002 hooaega alustas Kanal 2 programmidirektorina **Olle Mirme** (1. aug 2001).

Rahalisest seisukohast oli teletegemise esimene kümnend Eestis **kahjumlik ettevõtmine**, sest kanalite arv ja tururessursid ei olnud tasakaalus. Kui erakanalite tegevuse alguses püsis kahjumlikkus veel talutavates piirides, siis 1999. aastal toimus kõigi erakanalite majandusliku olukorra märgatav halvenemine. Kõige raskemas

seisus oli TV 1, kuid 1999. a majanduslangus, sellega kaasnenud reklaamitulude vähenemine (lisatabelid 3 ja 7) ning ETV naasmine reklaamiturule halvendas järsult kõigi telekanalite majandustulemusi. Teravas konkurentsiseitluses ei olnud võimalik programmi ületootmist kuigi kiiresti pidurdada. 1999. aasta sügisel sai selgeks, et reklaamiturul languse tõttu on kanalite **kahjumi hüppeline suurenemine** vältimatu (joonised 11 ja 13, lisatabel 3). 1999. a vähenes reklaamiturg 22,9% 1998. a võrreldes, 2000. a oli telekanalite reklaamitulu sellest veel 6,5% väiksem. Langus peatus alles 2001. a (joonis 8, lisatabel 3).

Statistikaameti ja Äriregistri andmed annavad mõnevõrra erineva pildi kriisiperioodil eratelesektoris toimunud (joonised 8 ja 20). Statistikaameti andmetel kulmineerus erasektori kogukahjum 2000. aastal, mil see jõudis 86 milj kroonini. Äriregistri andmetel oli eratelesektor kõige kahjumlikum 1999. aastal, mil kolme kanali kogukahjum küündis 97 milj kroonini. Sel aastal oli TV 1 kahjum 57,8 milj, TV2 26,9 milj ja TV3 12,6 milj krooni (et ETV 1999. a tegevuskahjum oli 35,1 milj, jõudis **kogu Eesti telesektori tegevuskahjum rekordsummani 132,4 milj krooni**).

Ometi investeerisid välisomanikud Eesti telekanalitesse neil hooaegadel miljoneid kroone ning isegi suurendasid eestikeelse toodangu mahtu ilma kindlustundeta, et õnnestub eelarvet tasakaalustada või kaotatud raha tagasi teenida. On huvitav, et nn **rahapõletamise periood** televisioonis langes kokku analoogiliste protsessidega pressis (Paju 2004). Erakanalid suurendasid ennekõike **eestikeelset meelelahutuslikku omatoodangut**. Kanal 2 alustas 1999/2000 hooaega kümnekonna uue eestikeelse saatesarjaga. Kanali juhtide sõnul olid investeringud põhjendatud ja teatud kahjum seaduspärane, sest eesmärgiks seati turuliidri positsiooni kättevõtmine. Hooaja lõpus, kevadel 2000 sai selgeks, et valitud strateegia ebaõnnestus, kanali osakaal vaatamisajast isegi langes (joonised 17 ja 18), Kanal 2 jõudis sel aastal oma kahjumirekordini, mis küündis 36,9 milj kroonini. Edukamaks osutus TV3 strateegia, mis taastas eelarvet tasakaalu juba 2000. aastal.

Võib oletada, et kui ETV ja erakanalid poleks 1997. a lõpus reklaamilepingut sõlminud, olnuks Eestis juba 2000. a üks kommertskanal vähem, leping vaid lükkas edasi TV 1 väljalangemist. Teisalt, kui reklaami lõpetamine ETVs oleks seadustatud juba 1999. a, oleks sektori

Tabel 24. ETV ja eratelekanalite saatemaht ja töötajad 1999–2002

ETV	1999	2000	2001	2002
Teleprogrammi kogumaht (tundi aastas)	5057	4849	5982	5863
Omasaadete kogumaht (tundi aastas)	3292	2775	3136	3313
Sh esmaesitused (tundi aastas)	2442	1707	1865	1855
Sh kordused (tundi aastas)	850	1068	1271	1458
Omasaadete osakaal (%)	65,1	66,2	52,4	54,8
Hankesaadete kogumaht (esmaesitused + kordused; tundi aastas)	1552	1639	1928	2172
Koosseisuliste töötajate arv	523	401	403	385
Eratelekanalid				
Teleprogrammi kogumaht (tundi aastas)	20254	27614	12990	13560
Omasaadete kogumaht (tundi aastas)	5238	13184	1822	1642
Omasaadete osakaal (%)	25,9	47,4	14,0	12,1
Koosseisuliste töötajate arv	291	144	100	101

Allikas: autori arvutused ETV ja statistikaameti andmete põhjal

stabiliseerimine ja ETV eelarve tasakaalu viimine reklaamikompensatsiooni summadega olnud tõenäoline. Reklaamilepingu järelkajana käisid TV3 ja Kanal 2 (viimane edukalt) 1999–2001 ETVga kohut mitmes kohtuinstantsis, nõudes tagasi 5,3 milj krooni, mis nad 1999. a lõpus olid maksnud ETV-le ette aja eest, mil ETV ei pidanud reklaami näitama, kuid seda siiski tegi.

Probleemses situatsioonis tuli teleturul **lahendada neli ülesannet**: a) muuta programmistrateegiat (viia see kooskõlla turu võimalustega ja kommertskanalitele omase programmistruktuuriga), b) tõrjuda turult välja üks erakanalitest või c) jõuda kokkuleppele ja viia ETV välja reklaamiturult ning d) tagada ETV-le piisav ja stabiilne riigipoolne finantseerimine. Nendest ülesannetest ei õnnestunud edaspidi täita vaid viimast. Jällegi peab viitama analoogiale kirjutavas pressis toimunuga – ka Eesti Meedia ja Ekspress Grupp jõudsid üle võimete elamisest ja ülisuurtest kahjumitest välja tänu arusaamisele, et võitlus ja vastasseis ei lahenda olukorda. Meediakontsernide kokkulepe ühissetevõtete rajamiseks tehti umbes aasta enne seda (10. märts 2000), kui telemaastikul jõuti konsensuslikule kokkuleppele (aprillis 2001) pingete leevendamiseks ja reklaamimüügi

lõpetamiseks ETVs. Nagu öeldud, oli selles üsna kaaluks roll nii Kanal 2 kui Eesti Meedia omaniku Schibstedi huvidel, mida edukalt esindas Mart Kadastik (Kadastik 2001). Kuigi Kanal 2 majanduskahjum oli veel küllaltki suur ka 2001. ja 2002. a (vastavalt 34 milj ja 22 milj krooni), olid hullemad ajad juba möödunud ja kanal võis õnnestunud programmistrateegia korral loota peatsele majandusedule.

TV3 väljatulek kriisiaastatest oli kiire ja edukas – majanduskasum tõusis 2001. a 16,5 milj kroonini ja 2002. aastal juba tähelepanuväärse 27,5 milj kroonini (joonis 20).

Muudes ringhäälinguga seotud erasektori harudes toimusid sel perioodil samuti olulised muutused. Oktoobris 2000 loodi sõltumatute filmi- ja videoproduktentide firmasid ühendav **Teletootjate Liit**: Filmimees (esindaja Raivo Lugima), Highstar OÜ (Kaupo Karelson), OÜ Eetriüksus (Kiur Aarma, Tõnis Haavel), OÜ Hess-B (esindaja Urmas Reitelmann), OÜ Mixmedia (Toomas Kirss), OÜ Eesti Loodus (Kalle Mälberg), OÜ Videomeedia (esindaja Toomas Lepp), OÜ Sand Storm (Teet Margna), Red Hot Produktsioon OÜ (Ülari Kirsipuu), OÜ Lunavista (Tiit Rammo).

Omanikestruktuur muutus televisiooniga seotud telekommunikatsioonisektoris. 3. nov 2000 kirjutasid teede- ja sideminister, erastamisagentuuri peadirektor ja Prantsuse Telediffusion de France'i esindaja Michel Azibert alla Eesti **Ringhäälingu Saatekeskuse müügilepingule**. Telediffusion de France maksis 49% saatekeskuse aktsiate eest 95,4 milj krooni ja kohustus investeerima ettevõttesse kolme aasta jooksul 282 milj krooni (hiljem investeerimiskohusust vähendati).

Telejaamadele auditooriumiuuringuid tegevast **AS Emorist** sai 1. veebr 2001 Euroopa suurima turundusinfo teenuseid pakkuva keti Taylor Nelson Sofres (TNS) liige. TNS omandas 50,5 miljoni Euro eest 100% Emori põhiomaniku MDC Research Group'i aktsiatest. MDS-ile kuulusid turu-uuringu- ja konsultatsiooniteenuseid pakkuvad firmad Eestis, Soomes, Lätis, Leedus, Venemaal, Ukrainas ja Kasahstanis. TNS, maailmas suuruselt neljas uuringufirmade grupp, pakkus turundusinfo teenuseid 80 riigis.

6. dets 2000 käivitas **Tilde Eesti OÜ** Eesti esimese **internetiteleviiooni** www.tv.ee, mis ühendas traditsioonilise televisiooni võimalused internetitehnoloogiaga.

Programmiareng: kanalite programmi-strateegiatega selgema eristumise algus

Telekanalite programmilise arengu peamiseks toetajaks neil aastatel oli reklaamiturule naasnud ETV ja eratelekanalite **konkurentsi tihenemine** auditooriumi ja reklaamitulede pärast. Majanduslikult keerukates tingimustes oli kolme erakanali üheaegne püüe telemaastikul kinnistuda kõigile osalistele tõeliseks katsumuseks. Samas arendas loominguline ja professionaalne konkurents televaldkonda ja külvas auditooriumi üle külluslike telekavadega. Tähelepanuäratav programm ja head vaadatavusnäitajad muutusid kõikidele kanalitele väga oluliseks ka seetõttu, et pingete kuhjudes muutus kanalite imago ja suhtumine neisse üha kaalukamaks argumentiks meediapoliitilistes debattides televaldkonna probleemide üle.

Hooaegu 1999/2000, 2000/2001 ja 2001/2002 võib pidada teatud ülemineku- ja selginemisperioodiks, mis viis samm-sammult kanalite stabiilsemate programmijoonisteni ning turu ja auditooriumi võimalustega kohanema programmeerimise „ratsionaalse mitmekesisuseni“.

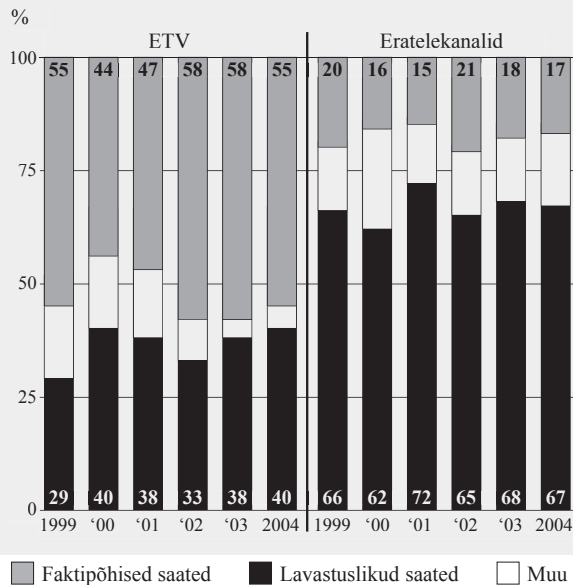
Tagasivaates on näha, et erakanalid tegid esimese katse aktiivselt osaleda eestikeelse programmi arenduses 1990. aastate keskel. Konkurentsis rõhutati taotlust teha seda avalik-õiguslikust ringhäälingust efektiivsemalt ja odavamalt ning ositi täita ka avalik-õiguslikke funktsioone. Veel käsitletava perioodi algul oli erakanalite „rebimine“ eestikeelse omatoodangu nišside täitmisel äärmiselt tugev. ETV mahuhüpe 1998. ja 1999. aastal sundis ka erakanaleid toodangu mahtu suurendama. 2000. aastal jõudis Eesti erakanalite aastane programmide kogumaht rekordilise 27,6 tuhande tunni, milles omasaadete osakaal oli 47,6% (joonis 6, lisatabel 2). Suurem maht tähendas suuremat reklaamimüügi potentsiaali, ETV tagasitulek reklaamiturule mõjus tootmiseskalatsiooni katalüsaatorina.

Soovitud auditooriumisegmentideni jõudmiseks ja auditoorset edu taotledes pidi iga kanal oma programmi-kontseptsiooni pidevalt täpsustama ja korrigeerima võrdluses ülejäänud kolme konkurendiga, et leida oma edustrateegia. Reklaamiturule languse foonil tähendas see ennekõike kolme erakanali **konkurentsi ülipingestumist**. Suureks paisuda ähvardava kahjumlikkuse vältimine sundis kanaleid programmi mitmekesisust paratamatult vähendama ning otsima funktsionaalselt univertsaalsemaid formaate.

Samm-sammult tuli väga ekstensiivsest omatoodangu suurendamise kavast loobuda ennekõike majanduslikel ja pragmaatilistel põhjustel, sest originaalprogrammide tootmiseks kulus väidetust palju enam vahendeid, kahjum aina suurenes. Majandus- ja reklaamiturule langus ja selle aeglane taastumine sundis kaaluma ratsionaalsemaid valikuid. Erakanalitel tuli leida selline omasaadete ja hankeprogrammi mudel, mis võimaldaks üheaegselt luua ja kinnistada sihtauditooriume, tagada edukaks müügiks vajalik turuosa ja kujundada kanalile positiivne ja mõjus imago. Kommertskanalite vajadus-, tähendus- ja sidusruumide kavandamise ja auditooriumile „lähendamise“ hakati nägema tõsiselt vaeva.

Tegelikult said need tendentsid alguse juba 1998/99 hooajal – kuna ETV oli sel ajal ajutiselt reklaamiturult väljas, kadus erakanalitel otsene stiimul ja vajadus ETVga võrreldava programmilise mitmekesisuse saavutamiseks. Reklaamimüügi taastamine ETVs 1999. a kevadel süvendas seda tendentsi veelgi, ent nüüd juba sel põhjusel, et ressursse jäi vähemaks ja endisel

Joonis 14. Faktipõhiste ja lavastuslike saadete osakaal ETV ja eratelekanalite programmis 1999–2004

Allikas: autori arvutused ETV ja statistikaameti andmete põhjal

„ohjeldamatul” viisil programmi tootmise ja hankimise kulude katmine muutus äärmiselt pingutavaks ja ebatstarbekaks.

Erakanalite programmiehitus sai siitpeale tõuke stabiilsema, turu ja meediasituatsiooniga kooskõlastatuma arenguliini suunas. Alates 2000. a hakkasid erakanalid **muutma programmistrateegiat**. Vähendati omasaadete arvu, samuti eestikeelse programmi valdkondlikku ja žanrilist mitmekesisust ning suurendati hankeprogrammi. Tagasitõmbumise ulatust iseloomustab see, et 2001. a vähenes erakanalite programmimaht 2000. a võrreldes üle 50%, 13000st erasektoris eetrises läinud saatetunnist oli vaid 14% (1822 tundi) omatoodangut (lisatabel 5). **Omatoodangu maht vähenes** veel ka 2002. aastal (1655 tunnini aastas). Samal ajal valisid TV 3 ja Kanal 2 erineva strateegia programmide struktuuriks ja sisuliseks profileerimiseks. See ilmnes täies ulatuses juba 2001/2002 hooajal, mida mõjutasid oluliselt kaks sündmust: TV 1 väljalangemine konkurentisist ja teadmine ETV peatsest lahkumisest reklaamiturult.

Kriisist väljumise võimalus ja uus reklaamilahend pani aluse Eesti telemaastiku käsitluse selle alternatiivi süvenemisele, mis nägi Eesti telesektorit kui kanalite vastastikku seotud süsteemi ja üha laieneva (sisuliselt globaliseeruva) paljukanalilise telesüsteemi osa. Kohaliku valdkonna arengu võis tagada vaid peamiste (turu)osaliste huvide arvestamine, konsensuslike arenguprioriteetide teostamine teistele „ärategemise” asemel. Telesektori sees tõid need tendentsid sajandivahetuseks kaasa kanalite programmilise selginemise ja kindlamad žanri- ja formaadieelistused.

Aune Unt (2003) on täheldanud, et 1990. aastatel toimus üleminek valdkonnakeskselt tootmiselt žanrikeskele tootmisele, mis oli põhjustatud eelkõige turu avanemisest eratelevisioonidele 1993. aastal ja sellele järgnenud tootjafirmade tekkimisest ning kiirest arengust. See protsess hakkas selgepiirilisel avalduma 1990. aastate lõpus. Aune Undi arvates on sellel perioodil „omasaadete arengus täheldatav kindla formaadiga tunnuslike saadete tekkimine” (Unt 2003:105), esile kerkisid vestlused ja dokumentaalsaadet. Võiks öelda, et sisuliselt toimis kogu perioodi jooksul segavariant valdkondlikust ja žanripõhisest toodangust. Tegevustingimuste suhtes optimeeruvates ja otstarbekamates saatekavades hakkasid üha enam domineerima **populaarsed saatevormid**.

Teležanrite piirid hägustusid, žanre hakati segama ja sulandama, konventsioonid hakkasid muutuma, tekkis palju hübriidžanre, milles hajusid piirid väljamõeldise ja tõsielu vahel (dokumentaaldraama, dokumentaalseriaalid, infomeelelahutus, eriti paindlik tõsielusaadete žanr (*reality-TV*), mis oli žanrisümbioos mängust, draamast, situatsioonikomöödiast, seebist, *talk show*st jne) (vt Kööp 2005:21). Uute žanrite sündi tõukas tagant konkurents ja kommertstelevisiooni vajadus kõita suurt ja mitmekesist auditooriumi, milleks uudsus ja innovatsioon oli hea vahend. Üks edukamatest uute žanrite ja formaatide loomise võtteks oli varem populaarsete saadete tunnusjoonte ühendamine, uusmoodustistes oli vaataja jaoks midagi senitundmatut ja uudishimu äratavat, samas ka palju tuttavlikku, äratundmisrõõmu tekitavat ja uute võtetega kohanemist soodustavat (Kööp 2005:12).

Peab ütleva, et just vaadeldava perioodi jooksul, sajandivahetusel, hakkas televisiooni roll kõikjal, ka Eestis, märgatavalt muutuma. Üha kindlamalt ilmnesisid

ja süvenesid mosaiikse, mängulise, osaleva, erinevate eelistustega auditooriumisegmentidele võimalusi pakkuva **naudingu-, tarbe- ja ajaviitetelevisiooni tunnusooned**.

Postmodernistliku telekultuuri kõige ilmekamaks kandjaks said **tõsielusarjad ja reaalsusmängud**, mis sel perioodil ka Eestisse jõudsid. Žanrile on omane traditsioonide lõhkumine, ahvatlev reaalsuse ja meelelahutuse segunemine, sensatsioonilisus, interaktiivsus, vahetu side auditooriumiga, osalusvõimalus, vojeristliku naudingu pakkumine, süntees üle erinevate meediaplatvormide. Reaalsust luues ja ümber struktureerides fokuseeritakse ja luuakse dramaatilisi pingeid, toimunu muutub üldisemaks jutuaineks ja pälvib meedia tähelepanu.

TV3 kiire auditoorne edu tuli nende trendide järgimise ja intensiivse meelelahutusliku programmiga. MTG kanalite ketti kuuluva TV3 sirgjoonelises kommertslikkuses oli tunda jaama omanike kogemusi ja ratsionaalsust. **Kanal 2** püüdis leida oma auditooriuminišši suuremas panuses mitmekesistele meelelahutuslikele omasaadetele, jätkates konkurentsipüsimeks eestikeelse programmi tootmist mõneti suuremas mahu – Schibsted oli valmis pikemat aega taluma suuremat kahjumit. TV3 liikus vääramatult oma keti sihtrühmale orienteeritud, kindla peale töötava hanke- ja meelelahutusprogrammiga standardse kommertsjaama poole, mille mõõdupuu oli ennekõike majanduslik otstarbekus. Kanal 2 taotlustes ilmnisid ka teatavad sotsiaalsed ja kultuurihuvid ning kanal püüdis leida oma programmi mudelit riskantsemas kombinatsioonis erinevatele sihtgruppidele suunatud hankest ja kohalike tegijate ideede põhjal pakutavast meelelahutusest. Selline programmi kontseptsioon lähendas Kanal 2 pigem TV 1-le ja ETV-le kui TV3-le ning eristumine võttis kauem aega. Samas pole üllatav, et erakanalite sihikindlamad identiteediotsingud muutusid aktiivseks just ETV esimesel reklaamivabal perioodil ning et erakanalid suutsid edu kasvatamiseks täiel määral ära kasutada ETV kriisiperioodi, mis kanalit oluliselt nõrgestas.

Muutuma hakkas ka **kriisist väljuv ETV**. Vähenanud 2000. aasta programmi mahtu, suurendas ETV uudiste- ja ajakirjandusliku programmi, saatekavasse lisati venekeelseid saateid ning kultuuri-, haridus- ja lastesaateid, vähendati meelelahutuslikku ja lavastuslikku programmi. 1999–2000 olid ETV ja erakanalite

Kiil 22. ETV tuntumad ajakirjanikud ja toimetajad

Ajakirjanikud

Juhan Aare, Ain Allas, Enn Anupõld, Maire Aunaste, Erik Boltovski, Enn Eesmaa, Karmel Eikner, Jüri Estam, Tiina Jaakson, Natalia Jalviste, Rein Järlik, Ago Gaškov, Rein Hanson, Pavel Ivanov, Rein Joamets, Peeter Kaldre, Marko Kaljuveer, Astrid Kannel, Rein Karemäe, Ruth Karemäe, Vahur Kersna, Margit Kilumets, Mati Kirotar, Ragnar Kond, Matti Korp, Enn Kreem, Lembitu Kuuse, Andres Kuusk, Arne Kuusmann, Jaak Kõdar, Mihkel Kärmas, Lembit Lauri, Vahur Lauri, Madli Leikop, Enn Leisson, Virve Liivanõmm, Jaak Lõhmus, Uno Maasikas, Natalia Malleus, Kalle Mikkels, Heino Mikkin, Margit Mikk-Sokk, Märt Müür, Mati Narusk, Reet Oja, Helar Osila, Urmas Ott, Leili Padevest, Valdo Pant, Feodor Prussakov, Aarne Rannamäe, Neeme Raud, Raul Rebane, Tiina Rebane, Marko Reikop, Ainar Ruussaar, Tiit Rääk, Katrin Saks, Madis Salum, Rein Sikk, Karl-Martin Sinijärv, Siiri Sinijärv, Sergei Sverdlük, Endel Sõerde, Anu Säarits, Hagi Šein, Mart Taevere, Mati Talvik, Piret Tanilov, Hille Tarto, Urve Tiidus, Helle Tiikmaa, Ela Tomson, Vallo Toomet, Ülo Tootsen, Indrek Treufeldt, Aleksandr Tšaplõgin, Moidela Tõnisson, Even Tudeberg, Marika Tuus, Toomas Uba, Feliks Undusk, Kalev Vapper, Andres Vihalem, Sulev Valner, Vladimir Velman, Ivar Vigla, Anu Välba jt

Toimetajad

Ruth Alaküla, Õie Arusoo, Simon Joffe, Jevgenia Haponen, Ljudmila Harlamova, Lembit Heinmaa, Katrin Hiir (Käärrik), Kaia Häelme, Marika Kaasik, Tõnu Kaljumäe, Tiina Kangro, Tiina Kimmel, Lii Kuldmäe, Ede Kõrgvee, Veronika Kruus, Reet Linna, Ene Lääk, Heiki Meeri, Hanna Miller, Mariina Mälk, Helgi Oidermaa, Ulvi Pihel, Ülle Puusep, Heidi Pruuli, Eva Potter, Lilian Põldre, Vambola Pöder, Anne Peäske, Salme Rannu, Tiina Rebane, Hanneli Reili, Karin Ruus, Helgi Saar, Aarne Saluveer, Katrin Seppel, Rein Soomets, Piret Suurväli, Ene-Maris Tali, Urve Tiidus, Renita Timak, Aare Tiisväli, Helle Tiisväli, Kalmer Tennosaar, Helvia Tomson, Helve Tonts, Anne Tuuling, Eve Viilup, Ants Vill jt

programmid struktuurselt küllaltki erinevad – ETV programmijoonises domineeris faktipõhine ja erakanalites lavastuslik programm (joonis 12, lisatabelid 4 ja 5). Avalikku arvamusse jõudis kujutus ETV eristumisest siiski väga pikkamööda, vaieldamatu selgusega avaldus see alles ETV reklaamiturult lahkumisele järgnenud, 2002/2003 hooajal.

Kiil 23. ETV tuntumad insenerid ja tehnilised töötajad

Jako Abe, Urmas Aiaste, Vello Allik, Lidia Andrussova, Ain Arens, Rudolf Baumer, Ain Boltovski, Vladimir Dedjurin, Neemi Eeljõe, Guido Eessaar, Einar Hiimäe, Aleksander Gribkov, Nikolai Ivanov, Erik Jankovski, Erki Järvi, Ülo Kaldma, Tatjana Kaljumäe, Üleri Kell, Endel Kesker, Kaarli Kivilo, Albert Klaas, Ülo Kelement, David Klavanski, Urmas Koonik, Mihhail Ledvanov, Vladimir Lesment, Erik Ležnevski, Illar Lillmaa, Mati Linnamägi, Rein Luur, Heino Luurmann, Olev Mahlapuu, Urmas Markna, Vassili Miholap, Andrus Mikenberg, Marko Morel, Feliks Ney, Kalju Nugin, Skone Pallo, Mati Palm, Endel Parm, Andres Peekmann, Enno Pertman, Uuno Pilt, Mart Port, Aimar Prou, Leiger Põldma, Priit Pärj, Anne Pärmits, Jüri Pääro, Riho Riitsalu, Mati Rättnik, Kalle Saare, Märt Silla, Aleksander Sillart, Sergei Sinjagin, Hans Sooba, Rein Soomets, Gennadi Starikov, Jüri Stepukov, Aleksader Scheer, Valeri Zaruba, Lea Tegelman, Valeri Tiivas, Helgi Tomson, Jüri Tähe, Votele Tõsine, Ants Varjun, Vello Vilms, Vladimir Vovtšenko jt

Muutustele kanalite programmistrateegiates ja programmeerimisvõtetes järgnes ka muutus auditooriumi valikutest ja käitumisest, mis võimaldas erakanalitel oma osakaalu auditooriumi vaatamisajast tunduvalt suurendada. Täpsete professionaalsete valikute tegemine oli vältimatu edukaks tegutsemiseks suhteliselt suure kanalite arvuga väikesel turul. Auditoorium jagunes kanalite vahel, TV3 ja Kanal 2 jõudsid vaadatavuses ETV-le üha lähemale, ETV kaotas oma vaieldamatu auditoorse ülekaalu. TV3 oli üha sagedamini liidripositsioonis ja ületas 2001/2002 hooajal ETV juba kindlalt osakaalu poolest eestlaste vaatamisajast (joonis 18), põhihooaja (sept–mai) keskmine osakaal vastavalt TV3-l 29,2% ja ETV-l 26,0%. Kanal 2 tõsis oma 22,8%lise osakaaluga üsna ETV kannule. Loomulikult elavdas auditooriumi osakaalude muutumine diskussiooni ETV vajalikkusest ja andis radikaalsematele huvigruppidele põhjust jälle kõnelda ETV privatiseerimisest, ent see oli juba järellaine ega toonud uues meediapoliitilises situatsioonis enam kaasa avaliku ringhäälingu identiteedikriisi.

Samas oli keskmine telerivaatamise aeg nädalas Eestis üks suurimaid Euroopas. Auditooriumi keskmine ulatus 30 tunnini nädalas, mitte-eesti vaatajaskonna keskmine oli 32–36 tundi nädalas (joonis 16, lisatabel 9). Televaatamine ja kanalite valik oli keele- ja rahvusgrupiti erinev. Eestikeelne auditoorium jälgis põhiliselt Eesti kanaleid. Vaatamata sellele, et kõik Eesti telekanalid tegid tõsiseid katseid kõita ka vene auditooriumi tähelepanu, oli Eesti kanalite vaadatavus mitte-eestlaste hulgas marginaalne ning moodustas venekeelses auditooriumis 10–15% (joonis 19). Enamik mitte-eestlaste vaatamisajast kulus Venemaa kanalite jälgimiseks, kaabel- ja satelliit-TV kaudu oli võimalik näha ligi 30 venekeelse kanali programmi (lisatabel 9). Kahe keelegrupi teleelu oli sama erinev kui nende igapäevaelugi.

ETV programm: mahu vähendamine, kriisiprogramm, taastumine

ETV alustas hooaega 1999/2000 kriitilises situatsioonis. Alustati eelmisel perioodil käivitatud saadetega, ent hädaolukorras ja kriisiprogrammi rakendudes tuli teha palju kärpeid ning võtta ülepaistatud kulud kontrolli alla. 2000. a programmi mahtu vähendati oluliselt (tabel 23), vähenesid omasaadete esmaesitused ja suures korduste maht, suurendati uudiste ja ajakirjandusliku programmi mahtu, lisati kultuuri-, haridus-, laste- ja venekeelseid saateid ning samas vähendati meelelahutuslikku ja lavastuslikku programmi. Tänu neile meetmetele kujunes 2000. aasta kahjumiks vaid 7,7 milj krooni. (joonis 11, lisatabel 3). Programmi mahtu vähendati perioodi lõpul oluliselt.

„Aktuaalne kaamera” läks 2001/2002 hooajal üle toimetaja-saatejuhi (uudistean kru) formaadile (A. Rannamäe, I. Treufeldt, M. Kallasma, hiljem M. Saar, K. Hinrikus), mis tõi uudistesaaatesse kaasa stuudiointervjuud, kommentaarid ja publitsistlikuma stilistika.

Toomas Uba tegi 2000. a septembris oma viimased reportaažid Sydney olümpiamängudelt.

Perioodi tähelepanuväärseim saade oli Vahur Kersna ja Mihkel Kärmasel publitsistlik „Pealtnägija”, (1999–...; V. Kersna, M. Kärmas, M. Mälk, M. Radsin jt) — informatiivse meelelahutuse võttestikku kasutatav teleajakiri, mis tänu saatejuhtide ja toimetuse ajakirjanduslikule võimekusele, materjali, esitamise ja käsitlusviisi

koitvusele kujunes kiiresti Eesti vaadatavaimaks saateks. Publiitsistikas tõusis esile ka Indrek Treufeldti nädalalokkuvõte „**Brauser**” (1999–2001); märkimisväärsed olid veel „Noored eurooplased” (1999–2000; A. Ruusaar), „Tunnel” (1999–2000; M. Saar), „Tegijad” (1999; R. Oja, P. Hõbemägi), „Agenda” (2000; M. Talvik, A. Ruusaar, M. Mikko), „Kodumaa täna” (2000; S. Sinijärv). Järgmisel hooajal lisandusid diskussioonisaade „Avaja” (2001–02; A. Ruusaar), ajalooline sari „**Ainult kümme aastat**” (2001–02; M. Talvik, I. Kangur, R. Timak), keskkonnasaade „Tasakaal” (2001–...; R. Västrik, T. Jüriado, L. Triškina ja A.-M. Neider, Y. Rajasaar jt). „Pooltundi kõigile” asendas „**Knopka**” (kokku olid Marika Tuusi tarbijakaitse- saated eetris 7 aastat 1995–2002). Presidendivalimiste eel alustati intervjuusaadet „5. stuudio” (2001–03; A. Ruusaar, I. Treufeldt, A. Kuusk, K. Käesel, R. Timak), sotsiaalselt tundlikke probleeme arutles *talkshow* vormis kakskeelne „**Unetus**” (2001–...; saatejuhid A. Ruusaar, A. Tšaplõgin, alates 2003 R. Oja; O. Martõnova, N. Malleus), üldinimlikke teemasid käsitles „Punane tuba”, kus televaatajad said osaleda nii telefoni kui Interneti vahendusel (2002; M. Saar, J. Aarma, hiljem ka A. Kannel ja M. Mikko),

Vene toimetuses tehti veel „Pressiklubi” (1999; P. Ivanov, I. Nikiforov), „Sina” (2000; S. Matskevits, V. Ladõnskaja, Mihhail Voronin), kakskeelne „Eetris on Eesti” (2000; D. Kelder, J. Aarma), „Eestimaa neli aastaaega” (2001; N. Jalviste). „**Sputnik**” (2001; P. Ivanov, B. Gorski) oli samuti kakskeelne infomeelelahutuslik studiosaade. Kakskeelsetes saadetes nähti erinevate rahvarühmade integratsiooni soodustajaid ja see viis saateid teha andis võimaluse kasutada rohkem isikupäraseid saatejuhte.

Kultuurisaadetest alustas „**OP!**” (1999–...; P. Tanilov, edasi I. Raag, R. Vilbre, 2001. a K.-M. Sinijärv, H. Valkna, G. Kordemets), suviti edastas kultuurisündmusi tudengite tehtud „Kulturg” (2001–02). Lisandus kultuurivestlus „**Vita brevis**” (2000–04 vaheaegadega; R. Raud, M. Lotman, A. Ellmann, K. Seppel), tehti ajakirju „Muusikaelu” (1998–2001; K. Lattikas, Ü. Õun) ja „Muusika ja elu” (2001–2004, I. Garšnek, M. Mälk, J. Nõgisto). Muusikatoimetuse tähelepanu pöördus professionaalsele tantsule, algas „**Tour de dance**” (2001–...; R. Murusalu, R. Alaküla, E. Ehand). Hakati osalema Klassika-Eurovisiooni ja

Kiil 24. ETV tuntumad korraldavad, abi- ja teenindavad töötajad

Alice Aasmäe-Kahar, Maie Agurauja, Peeter Allikvere, Kersti Altoja, Tiina Annus, Irma Aren, Päivi Aren, Rein Aster, Eva Avalaht, Malle Bucht, Reet Bötcher, Elve Chevalier, Niina Druus, Tiit Efert, Vahur Einsild, Toivo Haiba, Rahel Hankewitz, Nadežda Hio, Tiina Ideon, Boriss Issakov, Tiit Jagomäe, Valve Junolainen, Marje Jurtšenko, Šata Järve, Mai Järvekülg, Merike Jürjo, Marianna Kaat, Signe Kaljulaid, Gundemar Kalmus, Luule Kangur, Ülle Karik, Katrin Karlson, Evi Kass-Roosimägi, Karin Kaup, Anne Kirsipuu, Viire Kivimäe, Tiiu Klooren, Eino Kongi, Marika Kont, Enn Kopli, Tamara Korts, Signe Kruus, Ave Kuik, Kaidi Krimm, Tiina Kulasalu, Silvia Kuulpak, Maiu Kurvits, Velli Källo, Kertu Kõösel, Dea-Mai Küla, Aili Laanem, Paul Laasberg, Reet Laaspere, Martin Lauren, Karin Leemet, Lauri Leesment, Koidu Leist, Aksel Lemberg, Tõnu Lend, Kadri Leping, Maie Löper, Heili Liin, Külli Liin, Helina Link, Mari Lippus, Anne Loeg, Toomas Luhats, Kristel Maran, Karin Mark, Aliide Merirand, Mai Mikiver, Laine Mugra, Madis Mäesalu, Remo Mäesalu, Anu Mägi, Ester Mägi, Tiina Mägi, Heiki Männik, Jana Mätas, Mihkel Niglas, Anu Nittim, Raili Nops, Aili Nõmmik, Ülo Ojatalu, Margit Olem, Jaak Olep, Aime Pallum, Tiiu Palta, Pille Parts, Jaanus Peet, Maie Pilt, Leelo Portnova, Anatoli Pozdnjakov, Einar Prants, Uuue Puhm, Moonika Pung, Malle Puusepp, Katrin Puur, Malle Põldre, Kersti Päeren, Märt Pärn, Tiina Pärn, Agnes Pärnamägi, Heli Raag, Marju Raju, Sylvi Raukas, Lea Rebane, Arvo Reemann, Piret Reinson, Linda Ridamets, Jüri Roosmann, Anu Roots, Albina Rusman, Olev Sang, Helvi Sarapuu, Aino Sauemägi, Evi Sauemägi, Ivar Seeland, Jelena Sepa, Maret Sepp, Helme Siider, Tiiu Simm, Risto Sirts, Sirje Soo, Madis Suutre, Liivi Šein, Karl Tamberg, Margus Tamm, Jaak Tammearu, Vladimir Tamm, Tamara Tiidemann, Tarmo Tilsen, Aili Tinn, Ingrid Toomis, Lemmi Toomis, Anneli Turkin, Andris Tuvikene, Anneli Tõevere-Kaur, Ülle Tõnus, Niina Tänav, Samuel Tääger, Karina Uba, Inga Uibos, Vivika Urbla, Ain Ursoo, Merike Vainlo, Ebe Vare, Heiki Vellavere, Epp Vent, Arvo Veskaru, Peeter Vets, Bernhard Viiding, Silvia Viljus, Valve Villenthal, Krista Voog, Tõnis Värnik, Toomas Öigus, Elvine Öis jt

Tantsu-Eurovisiooni konkurssidel⁶¹. Lastesaadetest alustas „o.n.u Raivo” (1999; R. Järvi), spordimäng „Ti:ger” (2000; I. Jurtšenko, I. Sei), tähelepanu koonduks arvutiasjandusele: „Tehnokratt” (2000–01; P. Marvet). Jätkati „Laulukarusselli” (2000) ja „Kaks takti ette” (2001).

Uuendati hommikuprogramme, kaasates tootmisse sõltumatu tootjafirma BEC. 5. veebr 2001 algas argipäevade hommikuprogramm „**Terevisioon**” (2001–...;

A. Välba, M. Reikop, E.-K. Taimre) Tartu studios tegid reedehommikust saadet Ave-Marleen ja A. Panksepp). Samal hooajal algas ka pühapäevahommikune saade „**Pühapäevitaja**” (2001–2003; K. Viirpalu, M. Saar, P. Tanilov, E. Selirand).

Meelelahutuses oli uus uudissõnumite mõistatamisel põhinev mäng „**Teletaip**” (2000–05; (T. Leinatamm, alates 2003 I. Tarand, alates 2004 M. Malmsten, kaptenid O. Osolin ja P. Hõbemägi, alates 2004 A. Samost ja M. Reinaas, stsenaarist V. Kangur, režii M. Radsin, R.-R. Veskemaa, produtsent K. Aarma). Algas teatrite võistlusmäng „**Bläkkpoks**” (2000–03; S. Seeman, V. Kangur, A. Tuuling, A. Prosa), estraadi ajalugu käsitles „Ob-la-di, ob-la-da” (1999–02; R. Linna, O. Pihlamägi, M. Radsin), „**Laulge kaasa**” (2000–...; R. Linna, J. Nõgisto). TV3st tuli ETVsse üle Eesti Loto teleloteeriide pakett, sh „Bingo Loto” (2000–...; M. Mardisalu, R. Pehka, M. Mänd, R. Linna, E. Rutiku, D. Lorents). Uudne nähtus oli raadio huumorisarjade toomine televisiooni. ETVs sai eriti noorema põlvkonna seas kuulsaks „**Kreisiraadio**” (1999–2000; P. Oja, H. Võrno, T. Leinatamm, R. Vilbre, A. Välba), sari „Vanad ja kobedad” (2000–02; P. Pedmanson, H. Normann, M. Milling, R. Pettai). Kuue skandaalse saatega ilmestas programmi provokatiivne, ühiskonna haigetele kohtadele hästi ligipääsenud liba-ajakirjanduslik „**Esto-TV**” (2000–01; K. Saan, R. Tolk, A. Maimik, J. Ulfsak). Provokatiivses võtmes tehtud tõsieluseriaal „Jürgensonid” (2001; R. E. Tamm; M. Kivastik, P. Oja, H. Võrno, T. Leinatamm, P. Volkonski ja P. Ristsoo, T. Hussar, A. Kukk, A. Talvik) parodeeris reaalsusmängu „Robinsonid” – nende ülesanne oli tollase miinimumpalgaga ära elada. Nende järel osutus pikaajalisemaks 2001/2002 hooajal alanud tehtud poliitiline pilasari, nukulavastus „**Pehmed ja karvased**” (2001–...; A. Kivirähk, T. Kall, H. Volmer, K. Nurm),

Erakanalite programm: „ratsionaalne mitmekesisus”

Üha enam keskenduti auditooriumit köitvale kergemale meelelahutuslikule ja ajaviiteprogrammile. TV3 oma-programm hakkas selgemini välja joonistuma, eristusid kommertskanalile sobivad formaadid, hankeprogrammi maht ja valik hakkas laienema.

Perioodi alguses etendasid TV3 programmis ajakirjanduslikud saated veel küllaltki tähelepanuväärset osa. Keskne oli jätkuvalt „**Seitsmesed uudised**” (E. Eesmaa, S. Eesmaa, A. Kuusk, E. Veiksaar, edasi ka M. Treier, H. Tomberg), mille vaatajaedu kasvas. Kanali tunnusaateks sai tempokas ja mosaiikne publitsistlik-meelelahutuslik teleajakiri, otsesaade „**Kahvel**” (1998–2002; K. Aarma, H. Võrno; sarjal oli väga tugev toimetajate grupp – alates 1998 a E. Väljaots, M. Kärmas, H. Rumm, hiljem A. Lepik, O. Paide, viimasel aastal T. Kahu ja T. Jõgeda). Publitsistikast jätkus „**Risttuli**” (saatejuhid M. Luik, H. Rumm ja H. Tiido). Algas info-meelelahutuslik „Pealtnägija”-tüüpi ajakiri „**A4**” (2001–03; R. Sikk, A. Lepajõe, O. Petersell, P. Simson, A. Lepik, M. Normet), tehti publitsistlikku nädalalokkuvõtet „Lõppmäng” (2000; M. Teier). Eesti teleloos tehtud dokumentaalsetele ajaloosarjadele lisandus E. Eesmaa 50osaline „**Sajandi valgus ja varjud**” (1999–2001).

Jätkusid kanalile üha iseloomulikumaks muutuvad teleajakirjad ja elustiilisaadet: „**Nurgakivi**” (1999–...; Ü. Born, P. Valge, P. Tali, E. Kallaste), naistele mõeldud hommikukava „**Kaunis kaunimaks**” (A. Järvet), seltskonnasaade „Lea seltskond” (L. Veelma), kokasaade „Emili köök” (1999; E. Rutiku). Mängiti teadmistepõhist King World’i litsentsiga mängu „**Kuldvillak**” (1998–2004; T. Margna, M. Mardisalu).

TV3 alustas Eestis esimesena kogu maailmas üha enam populaarsust võitvaid **reaalsusmänge** (*reality-TV*) sarjaga „**Robinsonid**” (2000–03).

Eetris olid politseisaated „Politseinädal” (1999–2001; A. Allas, K. Mihkels, T. Luhats), Eesti kohtulugudel põhinev sari „Kuritöö ja karistus” (2001–03; T. Põld), liiklussaade „Stop!” (2000–...; A. Muuk).

Meelelahutussaadetest oli eetris paranähtuste paroodia „Paralüüs” (2000–01; H. Volmer).

Kirjuse valikusse kuulusid ka noortesaad „Filter” (1999–2001; otsesaade Kristiine kaubamajast; (H. Purga, S. Kramer, R. Kõrvits), lastesaade „Jälle see Jäpe”

(2000; V. Loosaar), sari „Eesti Loodus” (2000; H. Agur) jt.

Hankevalikus olid olulisel kohal müstika ja ulme: jätkusid populaarseks saanud „Salatoimikud”, „Vampiiritapja Buffy” (1999), „Sõjaprintsess Xena”, algasid tipp-sarjad „Twin Peaks”, „Seks ja linn”, jätkus komöödia „Kolmas kivi päikesest”, politseisari „NYPD Blue”, algas uue põlvkonna kohtusari „Ally Mc Beal” jt. Kanal hakkas üha enam orienteeruma noorteauditooriumile, võttes saatekavva noortesarju („Päästja koolikell” jm). Kanali animasarjad olid „South Park”, „Simpsonid” ja „Garfield”.

Kanal 2 jätkas **omatoodangu struktuuri intensiivset muutmist** ja kanali oma näo otsimist. Kavva võeti hulgaliselt uusi saateid. Kui TV3 orienteerus selgelt nooremale meesvaatajale, siis Kanal 2 püüdis tabada nii noori kui keskealisi vaatajaid ja venekeelset publikut, olles oma taotlustes nõnda lähemal ETV-le kui TV3-le, riskides hoopis julgemate katsetega laiendada ja täiendada eestikeelsete saadete žanrilist ja temaatilist spektrit. Nii 1999/2000 kui 2000/2001 hooajal alustati kuni 20 uut saadet (Tippel 2004), sh ka ajakirjanduslikke saateid ja publitsistikat. Loodi „**Päevapeegel**” (1999–01; O. Suuder, I. Sembach-Sakkias) – see formaat eelnes oma uudisteprogrammile. Saates arutati ja kommenteeriti olulisemat päevasündmust. Kavas olid ka „**Pealinnauudised**” (1999; U. Länts, M. Länts, R. Weidebaum jt). Publitsistikaade „**Vastasseis**” (1999–2000; S. Valner, O. Suuder) tõi ekraanile erinevatel seisukohadel olevate inimeste diskussiooni.

Kanal 2 arengu kõige tõsisem programmiuendus toimus 2001/2002 hooaja alguses, kui koostöös *Postimehe* toimetusega käivitati „**Uued uudised**” (produtsent T. Lepp, saatejuhid U. Tiidus ja O. Suuder, sport R. Rimm, S. Teppan). „Uued uudised” muutusid kiiresti kanali tunnussaateks ja omandasid kindla koha õhtuste uudistesaadete kolmikus. Oma originaaluide tegemine tähendas kanali positsiooni olulist paranemist vaatajate seas ja oli märk kanali kinnistumisest.

Kanal omandas esimese kvaliteetsema omamaise dokumentaalsarja „**Loomakliinik**” (1999–01; M. Kaat, M. Pöldre) ja tõi hiljem ekraanile veel teisigi samalaadseid: kiirabi- ja päästeteenistuse tööd käsitleva „**112**” (2000–02, P. Suurväli, L. Lepik, jätkus ETVs). Eetris oli portreefilmide sari „Üks päev”.

Omas laadis ainukordne Peeter Võsa tegi „Kriminaalkroonikat” (1999) ja „Politseikroonikat” (2000–05), pakuti spordisaadet „Mootorite maailmas” (2000–...; A. Eller, R. Tonts) ja „Keskkonnauudiseid” (2000–; H. Agur).

Kanal pööras suurt tähelepanu venekeelsetele ajakirjanduslikele saadetele: algas publitsistlik-meelelahutuslik „**Subboteja**” (2000–...; A. Zukerman, M. Vladislavlev), eetris olid Galina Velmani sarjad „Venelased Eestis” (2000) ja „Eestlased Venemaal” (2000) ning Jevgenia Haponeni saated „Labürint” (2000) ja „Mitmes plaanis” (2001).

Noorte ja lastesaadete valikus olid muusikasaated „Vidiodid” (1999; Kojamees, M. Vaino) ja „Tabelimats” (1999; Elektra, T. Padar), „Onu Raivo jutupliiats” (2001; R. Järvi). Tehti ka Interneti-uudistesaadet „E-uudised” (2001; V. Kotkas, M. Öun) ja *split-screen*-ja sms-põhist nn infoühiskonna formaati „emt night chat” (2001–02; T. Telling, K. Mikiver).

Kultuuri ja meelelahutussaadetes olid saatejuhtide rollis mitmed näitlejad: Andrus Vaarik filmisaates „Kaader” (1999) ja Maria Avdjuško teatrisaates „Mäng” (1999) ja „Kalevitütär” (2000), Andres Dvinjaninov mängusaates „Kes räägib tõtt?” (1999–2000). Algas ohjeldamatu komöödiasari „**Wremja**” (2000–03; M. Juur, A. Kivirähk, D. Pöldroos, J. Uuspõld), Mängiti telemängu „Paras paar” (2000; Ice Dog M) ja „Klassikokkutulek” (2001–02; E. Nuter), ETVst toodi üle „**Reisile sinuga**” (2000–02; H. Normann). Tuuli Roosma alustas oma *talk-show'd* „... Ja Jumal lõi naise” (2001).

Eesti seriaalidest oli eetris „Härrad abikaasad” (1999–2000; A. Prosa, peaosades M. Matvere ja A. Vaarik) ning „Me saame hakkama” Eesti elust (2000–02; M. Ulman, A. Prosa).

Kanali hankevalik oli žanriliselt mitmekesine: ulme, seiklus, detektiiv, komöödia, animafilmid. Esile tõusid populaarsed sarjad „Tuvikesed” (1999–2000), „Seinfeld” (1999–2000), politseisari „Mõrvarühm”, komöödiafilmide sari „Politseiakadeemia”, seiklussari „Walker – Texase korralvur”, animasarjad „Beavis ja Butthead” (1998) ja „Futurama” (1999). Kavva võeti Inglise jalgpall ja NBA tipp hetked, BBC reisisarjad „80 päevaga ümber maakera”, „Pooluselt poolusele” jt.

TV 1 uudistesaaete juhiks tuli Heidit Kaio ja teiseks uudisteankraks Kadri Hinrikuse kõrvale Urmas Reitelmann, päevatoimetajatena töötasid Peeter Kaldre

ja Erki Berends. 2000. aastal lõpetas Investeerimis-
pangale müüdnud TV 1 terve rea omasaateid, jäid vaid
uudised. Olukorra paranedes püüti omasaateid siiski jät-
kata. Aprillis 2000 algas hommikuprogramm „**Siin
Tallinn!**” (M. Raud, U. Länts, P. Kuusk, K. Eikner).
Tuntud inimesi portreeteris „Õnne sünnipäevaks!”
(2001; U. Pihel, T. Kimmel, P. Hummel). Urmas Ott
tegi vestlussarja presidendikandidaatidega „**7 päeva
mais**” (2001). Meelelahutuslik „Suveöö tantsud” kor-
raldati koostöös Vabaõhumuuseumiga (2001; R. Mari-

puu). Lühikest aega oli eetris dokumentaalsari „Hõbe-
lõvid” (2001; K. Mihkels, T. Kirss), välispoliitikasaade
„Pilves, selgimistega” (2001; P. Kaldre), liiklussaade
„Rooli võim” (1999–01; R. Rimm).

Hankeprogrammis olid Saksa–Austria politseisari
„Komissar Rex”, BBC *talk-show* „Ruby Wax kiusab”,
BBC reisi- ja kulinaariasarjad, kriminaalsari „Krimi-
naalne Venemaa”, Discovery dokumentalistika „Maailm
ja mõnda” ja „Looduse kuldraamat”. TV 1 saated lõppe-
sid pankroti tõttu oktoobris 2001.